

Ar lygiai taip pat

Eina USA-SSSR laikrodžiai

Vytautas Meškauskas

Prezidentas Gorbačiovas, išvykdamas į Helsinkio pasimatymą su prezidentu Bush prasitarė, kad tas pasimatymas reikalingas laikrodžių patikrinimui – ar jie rodo tą patį laiką.

Jei priimsime tą palyginimą už tikrą pinigą, galime toliau įsivaizduoti, kad Helsinkyje paaiškėjo, kad abu didieji turi jau moderniškų laikrodžių, kur dvylikta valanda atžymėta tašku, o kitą laiką reikia spėti iš rodyklių padėties. Atodo ne labai prasminga, bet tokie 'ciferblatai' prieš kurį laiką buvo labai madoje. Juos lyginant negali būti visai tikras.

Jei pasimatymo tikslas buvo pabrėžti pažiūrų į Iraką vienodumą, tai pasisekė tikrai iš dalies. Abu prezidentai sutarė, kad Irakas turi pasitraukti iš Kuveičio, tačiau ką daryti, jei jis to nedarys – liko neaišku. Abu tiki, kad užteks JT nuspręsto ūkinio spaudimo. Jei Bushas nebijotų pavartoti karinę jėgą, Gorbačiovas mano, kad tai būtų nelaimė ne tik Irakui, bet ir visam pasauliui. Plačiau apie tai nebuvo kalbėta.

Tai galėjo padrasinti Irako prezidentą Saddam Huseiną, duodant jam vilties, kad jei dar kurį laiką išsilais, jis gali ir laimėti, nes JAV-bėms gali atsibosti laikyti dideles karines jėgas. O ilgainiui jo, Saddamo, siūlymas – spręsti Irako agresijas - Kuveičio problemą kartu su Palestinos klausimu, – gali pasirodyti priimtinas. Juk abejuose atvejuose turime reikalo su neįvykdytom JT Saugumo Tarybos rezoliucijom. Palestinos reikalui jau seniai siūloma tarptautinė konferencija su sovietų dalyvavimu, kas nepatinka nei Izraeliui, nei JAV. Gi Sovietijai tokia konferencija leistų vaidinti nemažą vaidmenį Vid. Rytų politikoje, iš kur ji buvo išstumta.

Antra vertus, Gorbačiovas šiuo metu negali daug ką padaryti. Faktinai, kaip rašo Martin Malia, rusų istorijos profesorius Kalifornijos Berkeley universitete, Sovietija jau nustojo egzistuoti. Tą jis pranašavo jau pereinamųjų metų rudenį, bet tada, nenorėdamas kad nukentėtų jo kontaktai Sovietijoje, jis savo pagarsėjusį straipsnį pasirašė tik "Z" raide. Da-

bar dėl ryšių su juo Sovietijoje jau niekas neturėtų nukentėti, ką patvirtina ir VLIKo pirmininko dr. K. Bobelio viešnagė Lietuvoje.

Pasak jo, Sovietijoje dėl valdžios kovoja trys sąjungos: vienas – kairysis, kurį prof. vadina demokratinium. Dešinėje yra partijos aparatas ir dalis valdininkijos. Viduryje, lyg pakibęs ore, liko Gorbačiovas. Jo ministeris pirmininkas Ryžkov nepajėgė pateikti populiaros ūkinės reformos plano, o pats Gorbačiovas buvo atsidėjęs politinio išsilikymo taktikai, išsirūpindamas sau 'egzekutyvinę prezidentūrą' su labai didelėmis teisėmis, kurių negali išnaudoti.

Už tat galima lengvai suprasti, kad Gorbačiovas melai priėmė Busho pakvietimą į viršūnių susitikimą tikėdamasis, kad tai pakels jo prestižą krašto viduje, kur jis yra nepaprastai nusmukęs. Anot prof. Malia, šalininkų ir gerbėjų Gorbačiovas turi tik užsienyje. Dėl to Gorbačiovas turėjo sutikti su Jelcino planu per 500 dienų (17 mėnesių) pervesti sovietų ūkį į rinkos dėsniams tvarkomą sistemą.

'500 dienų' planas siekia nuosavybės suprivatinimo, valiutos reformos, kainų kontrolės panaikinimo ir socialinio saugumo tinklo, (Nukelta į 2 psl.)

Dirvai 10,000 dolerių!



Dr. Leonas ir Irena Kriaučiūnai, papildydami savo ankstesnį įnašą Dirvos vajui, įteikė dar 5000 dol. Tokiu būdu, Dirvos 75 metų deimantinės sukakties proga, jie parėmė Dirvą viso 10,000 dol. suma.



Lietuvos Skautų Sąjungos Tarybos pirmininkas v.s. Feliksas Šakalys (sėdi viduryje) šią savaitę atvyksta į JAV ir dalyvaus skautų-skaucų suvažiavime rugsėjo 15-16 d.d. Lemonte, IL. Nuotraukoje vyriausia vadovybė, LSS-gai atsikūrus Vilniuje. Sėdi iš kairės: Vyr. Skautininkas Rimantas Ulevičius, Tarybos Pirmininkas Feliksas Šakalys, Vyr. Skautininkė Alina Dvoreckienė. Stovi: narys Žilvinas Skairys, VS Pav. Laimonas Daujotas, TP Pav. Ričardas Malkevičius ir VS Pav. Monika Girčytė. Skautininkai - Ulevičius, Daujotas ir Girčytė – praėjusią vasarą lankėsi JAV ir dalyvavo Ažuolo-Gintaro Vadovų Mokyklos kursuose. VS Alina Dvoreckienė šią vasarą aplankė Europos Rajono stovyklą Anglijoje ir laukiama Amerikoje.

Spec. pranešimas iš Lietuvos

Pralaimėjimas ar viltis?

Vitalius Zaikauskas

Rugsėjo 1-4 dienomis Leningrade surengta II-ji tarptautinė žmogaus teisių konferencija Leningradas - Vilnius 90. Dvigubas pavadinimas todėl, kad ši konferencija buvo numatyta surengti Vilniuje, tačiau Kremlius parodė savo galią, sulaukydamas įvažiavimo vizų davi-

mą. Padėtį išgelbėjo Leningradas, pasiūlęs savo paslaugas.

SSSR į Lietuvą įvažiavimo vizų neišdavė apie 400 užsieniečių, jų tarpe tokiems desidentams kaip Aleksandras Ginsburgas, Vladimiras Bukovskis, Vladimiras Borisovas ir kiti. Negalėjo atvykti Lech Walesa, Andriejaus Sacharovo našlė Irina Bonner.

Iš visų jėgų besistengiant įrodyti pasauliui, kad ten, kaip ir anksčiau su žmogaus teisėmis, viskas kuo puikiau, SSSR imasi labai ryžtingų priemonių savo tarptautiniam prestižui pakelti – organizuoti sovietinės vyriausybės tautų kalėjimo ir parodomąjį renginį – Europos bendrijos tarptautinė žmogaus teisių konferencija "Maskva 1991". Kadangi Vilniaus konferencija neįvyko, tai ji buvo pasmerkta žlugimui. Nepaisant viso to renginys buvo didelis. Leningrade buvo 960 dalyviai, 368 svečiai ir akredituoti žurnalistai. Konferencijos organizacinio komiteto pirmininkas – Zbigniew Romaszewski, Lenkijos senatorius. Lietuvą organizaciniame komitete atstovavo

Petras Vaitiekūnas, Vytautas Landsbergis, Arūnas Degutis, Birutė Pečiulevičiūtė ir Arūnė Taunytė; JAV – Eric Chenoweth (American Federation of Teachers), James Finn, Penn Kemble (Freedom House) ir David Phillips (Congressional Human Rights Foundation). Į šį komitetą įėjo žinomi veikėjai iš Prancūzijos, Anglijos, Vakarų Vokietijos, Čilės, Vengrijos Čekoslovakijos.

Konferenciją pasveikino Leningrado miesto Tarybos pirmininkas Anatolijus Sobčakas, o atidarymo kalbą, priimtą labai šiltai ir su ovacijomis, pasakė Lietuvos AT pirmininkas Vytautas Landsbergis. Jis atvyko tiesiai iš Oslo, kur dalyvavo kitoje labai prasmingoje konferencijoje – "Pykčio anatomija".

Savo kalboje V. Landsbergis kalbėjo apie kiekvienos tautos teisę spręsti savo likimą, būti savimi, pasirinkti draugus... Ne Sovietų Sąjungai spręsti, ką į šią konferenciją Lietuva turėjo kviešti, o ką ne, nes tai ne Kremliaus svečiai. Kremlius taip pat neleido susikibti mums rankomis su Vakariais "Europos kelio" akcijoje...

(Nukelta į 3 psl.)



SAVAITINĖ POLITIKOS ALMANAČAS

Užsieniečiai apie Lietuvą. - KGB veikla lietuviui vadovaujant.

Lietuvos įvykiams išnykus iš pasaulinės spaudos puslapių, kaip apie juos gali susiorientuoti ne lietuviai?

Brangu, bet yra informacijos tarnybų, kai kurios prie didžiųjų universitetų, kurios kiekvienu momentu gali nušviesti padėti bet kokiame pasaulio kampe. Pav. apie Lietuvą pereito mėn. pabaigoje galėjom per jas sužinoti, kad jos politikai rimtai nesutinka dėl ūkinės pertvaros. Girdi:

Po vasario mėn. įspūdingo Sąjūdžio rinkimų laimėjimo, vidaus politiniai nesutikimai padaugėjo. Ypatinai padidėjo nepasitikėjimas tarp parlamento ir vyriausybės dėl atsakomybės ir derybų su sovietais spartos. Parlamentarai nepasitiki ministrais, kurie liko komunistų partijos nariais. Vyriausybės pareigūnai kaltina parlamentą pasisavinus jų teises ir atsakomybę. Vyriausybės šalininkai įtaria, kad prezidento Vytauto Landsbergio atsargumas derybų klausime yra lygus bandymui jas atidėti, jei ne visiškai jas, derybas, sabotuoti. Tuo tarpu kiti deputatai įtaria, kad premjerė K. Prunskienė yra linkusi paaukoti gyvybinius Lietuvos interesus, kad tik greičiau susitarus su Maskva.

Įtempimas nuo birželio mėn. augo. Liepos 31 d. grupė įtakingų intelektualų paskelbė labai kritišką atsisaukimą apie parlamento veiklą. Rugpiūčio 11 d. Prunskienė aštriai kritikavo parlamentą ir Landsbergį, tačiau pasikeitimų nelaukiama nei vyriausybėje nei parlamente.

DERYBOS su Sovietų Sąjunga būsiančios ilgos ir sunkios. Lietuva reikalauja, kad prieš derybas būtų pasirašytas protokolas, kuriame būtų nustatytos derybų sąlygos, tikslas ir apimtys. Žiniomis iš informuotų šaltinių LIETUVA REIKALAUJA UŽTIKRINIMO, kad derybų metu SSSR nesikiš į Lietuvos vidaus reikalus, derybas traktuotų kaip vykstančias tarp dviejų nepriklausomų politinių institucijų ir konstatuotų, kad derybų tikslas yra Lietuvos nepriklausomybės užtikrinimas.

Lietuvos delegacijos nariai neskuba, nes mano, kad Gorbačiovo galia mažėja. Landsbergis, atrodo, galvoja, kad vėliau sąlygos deryboms bus geresnės. Iki šiol Lietuvos pareigūnai atsisakydavo dalyvauti pasitarimuose dėl naujos sovietų Unijos.

Santykiai su RUSIJOS RESPUBLIKA. Liepos 27 d. Baltijos respublikų ir Rusijos prezidentai pareiškė,

kad iki rugsėjo mėn. pabaigos turėtų būti pasirašyti susitarimai su Rusija kaip lygus su lygiais. Rugpiūčio 15 d. buvo pasirašytas laikinas susitarimas dėl ekonominio bendravimo. Sunkumai šioje srityje yra tokie, kad Rusija pati nesirengia pasitraukti iš Sovietų Sąjungos. Ji reikalavo, kad rugpiūčio 15 susitarime nebūtų minima Lietuvos kovo 11 d. nepriklausomybės deklaracija.

Ūkinis bendravimas su Rusija yra būtinas Lietuvos ūkiniam išsilaikymui.

ŪKINĖJE SRITYJE visos Lietuvos politinės jėgos sutaria, kad reikia panaikinti kainų kontrolę, paliuosoti įmones ir nuo vyriausybės vadovavimo, įsteigti nepriklausomą bankų sistemą, įvesti savo valiutą, tačiau kaip ir kada tai padaryti, nėra sutikimo.

Reformų pravedimą sunkina resursų neturėjimas. Blokada kraštui kainavo per 500 milijonus rublių. Pini ginė reforma gali būti pravaista tik Kremlui atsisakius pasienio kontrolės. Ūkį sunkina biudžeto deficitai. Parlamentas priėmė įstatymą pa didinti privačius žemės plotus 500 nuošimčių. Taip pat pažadėjo pensijas sulaukusiems 60 metų, o ne 65, kaip siūlė vyriausybė. Toji padidino kai kurias kainas ir sumažino išlaidas kultūrai mokslui ir sveikatos reikams 50 milijonų rublių.

Netrūksta ir teigiamų reiškinų. Neoficialūs ryšiai su užsieniu plečiasi. Pats faktas, kad Lietuvos vyriausybė taip ilgai išsilaikė tokios sunkios sąlygos, padidino ją pasitikėjimą. Ji yra pasiryžusi pasiekti pilną nepriklausomybę.

Kaip matome, informacija surinkta gana kruopščiai. Ji yra prieinama visiems, kas tik nori mokėti už patarimą. Be tų tarnybų informaciją renka ir valdinės įstaigos, bet jos su niekuo nesidalija.

Lietuvoje vis dar oficialiai ir viešai veikia tarybinė KGB. Kaip tai suderinti su LIETUVOS SAVISTOVUMU? – paklausė jos viršininką, vadinamą pirmininku, generolą majorą Romualdą Marcinkų RESPUBLIKOS reporterė Irena Revaitienė. Jis atsakė:

“Mūsų tautos INTERSAI IR SIEKIAI būti tikrai nepriklausoma valstybe mums su prantami, mes pritariame tiems siekiams. Tačiau kaip to siekiama – galima diskutuoti ... MUMS ATRODO, KAD VISKĄ ĮGYVENDINTI GALIMA MAŽOM RAI DĖM TIK TEISINIU, derybų keliu, o derybų dar nebuvo. Buvo (mūsų įstaigos)

struktūra. Valstybinė. Respublikinė. Saugumo komitetas taip pat buvo sąjunginio-respublikinio pavaldumo. Todėl komitetas turėjo vykdyti Sąjungos ir Respublikos funkcijas. Priėmus laikiną pagrindinį Lietuvos Respublikos įstatymą, valstybės saugumo komitetas buvo išbrauktas iš valstybinių įstaigų tarpo. Likome praktiškai pavaldūs tik Sąjungai.

Savo veiklos pirmininkas neaiškino, pastebėdamas, kad kiekvienai valstybei reikalinga žvalgyba ir kontražvalgyba. Jo įstaiga peržiūrinti ir bylas dėl reabilitacijos. Šiemet peržiūrėta net 3,600 bylos. Įstaiga neturinti vadinamų ‘trijukių’ sprestų bylų. Jas saugo centras.

Pats Marcinkus yra 12-tas vadinamo Lietuvos valstybės saugumo komiteto pirmininkas ir 8-tas lietuvis tose pareigose.

Daugelis tos įstaigos tarnautojų perėjo į Lietuvos krašto apsaugos ir saugumo departamentus. Marcinkus tokiems perėjimams netrukdo. Kiekvienas gali sakyti ką nori. Be patyrusių šioje srityje darbuotojų negalės apsieiti ir naujos institucijos.

Ar lygiai taip pat...

(Atkelta iš 1 psl.)

neleidžiančio niekam mirti badu. Įmones suprivatinant bus naikinamos jas valdančios ministerijos.

Kaip visą tai įgyvendinti – išdėstoma 600 psl. plane. Ar iš tikro jis geras, ar tik privės prie didžiausio mąsto improvizacijos – kol kas sunku pasakyti. Gorbačioviui jis parankus, nes atideda aktualų atskirų respublikų nepriklausomybės klausimą, pirmenybę atiduodamas ūkiniams klausimams.

Galima įsivaizduoti, kad atskiros įmonės ir respublikos darys sutartis žaliavų apsirūpinimui ir savo gaminių rinkai užtikrinti. Tai gali privesti prie tokių ryšių tinklo, kuris atims norą galvoti apie didesnę nepriklausomybę, iš naujos ūkinės bendruomenės pasitraukimo. Jei tas planas bus sėkmingas – jis pakeis visą pasaulį.

Pasaulinės spaudos pirmoji reakcija į Helsinkio pasimatymą buvo palanki. Prezidentas Bush privedęs prie tokio JAV-SSSR bendravimo, kuris buvo numatytas JT Chartoje, bet per 45 metus neįgyvendintas. Ši kartą Saugumo Tarybos nutarimas buvęs garsus, nors ir ne visai aiškus. Iš vienos pusės pasimatymo komunikate sakoma, kad pasirašusiųjų negali patenkinti nepilnas JT Saugumo Tarybos

Iš kitos pusės

Vynuogės rūgščios – pasakė lapė ... negalėdama jų pasiekti.

Atsiminiau tą pasakėčią skaitydamas LITERATŪROJE IR MENE pasikalbėjimą su rašytoju Vytautu Petkevičiumi. Kaip teigia su juo šnekėjusi žurnalistė Elena Tarvidytė, jis ėjęs Sąjūdžio priekyje. Man pačiam jis žodžiu ir raštu pranašavo, kad Lietuva bus laisva dar tada, kai nedaug kas tuo tetikėjo. Dėl to pasigedau jo pavardės dabartinės Lietuvos grietinėlėje. Jis pats dabar sako:

“Ėjau (su Sąjūdžiu), nes nebegalėjau taip gyventi. Bet aš nesiveržiau į valdžią. Literatas valdžioje – tai didžiausia nesąmonė. Kur matėt literatą – gerą plitiką?”

Man atrodo, kad jis vis dėlto norėjo papolitikuoti, bet tai kažkaip neišėjo. Jam daug lengviau kritikuoti. Tai aštrai jis atsiduoda ir šiame pasikalbėjime.

Ir ko tik nekritikavo! Savo romane “Atgailos amžius” jis puolė Vytautą Didįjį, kad jis po savęs nieko nepaliko. Šiame pasikalbėjime jis, prieš akis laikydamas Suomijos pavyzdį, piktinasi Lietuvos nesipriešinimu, kai dar jis buvo galimas, ir rezistencija, kada ji buvo jau negalima. Girdi, į miškus pirmiausiai sulindo žydšaudžiai, paskui suviliojo ir jaunimą. Toji rezistencija nenušovė ministro, nenuvertė nė vieno traukinio, neužėmė radijo stoties. Ji tik gnaibė valstiečius, kolūkių pirmininkus. Tai tik privėdė prie trėmimų paspartinimo. Ir liaudies gynėjų tarpe buvo žmonių, kentusių vokiečių okupaciją. Jie pirmiausiai galvas suguldė. Paskui sulindo visokie plėšikėliai į tuos stribus.

Ir dabar negeriau:

“... vėl knisamės biografijose. Jei dirbai prie ano režimo, dabar esi, į nieką nežiūrint, nereikalingas. Ateis pietas ir viską sutvarkys. Iš manęs partinį bilietą norėjo kelis kartus atimti, o dabar aš jo neatiduodu – kažkaip nepatogu. Žiūriu, įteikia naujus bilietus, paima jį Sondecis Saulius (pagarsėjęs dirigentas / vm). Jau kam, bet jam tas partiškumas atrodo absoliučiai nereikalingas: ir tėvas VLIKE, ir jis pats tokias aukštumas pasiekė! Bet Sondecis padorus žmogus, jo kolegoms blogai, tai jis negali jų palikti. O dabar doras, kas viskuo mėtos, net tautybės atsisako. Su tokia publika toli nenueisim. Dabar užvaldė mus, bijom to pasakyti, masinė isterija, bandos dėsniš. Politika tapo savotiška religija. Tur būt Lietuva niekuomet nebuvo taip apiplėšiama kaip dabar. Ir moraliai, ir materialiai.”

Galimas daiktas, kad čia esama ir tiesos, ne tik aimanavimo, kas dabar bus. Iš kitos pusės žiūrint nesinori tikėti, kad mus moraliai sužlugdė nepriklausomybės atstatymo paskelbimas. Greičiau už tai yra atsakingas 50 metų viešpatavęs komunistinis režimas. Dėl to sunku suprasti, kodėl jo privileijuoti dar šiandien didžiuojasi jame dalyvavę. Tiesa, galimas daiktas, kad asmeniškai jie nieko blogo nepadarė. Jie tik ėjo su srove. Iki su Petkevičium apsižiūrėjo, kad ‘taip toliau gyventi negali’.

Tas procesas labai įdomus ir lietuvių dar neaprašytas, todėl pasinaudoju “Ogoniok” savaitraščio redaktoriaus Vitalio Korotio pasakojimu. Kai prieš keturis metus iš Kijevo buvo pašauktas vadovauti tam leidiniui, jis nerado jokio palikimo iš buvusio redaktoriaus, išskyrus politbiuro narių gimimo datas. Tom progom juos reikėdavo kaip nors pagarbinti. Artimiausias gimtadienis buvo ypatingai nesimpatingo Dinmukhamed Kunajev’o. Kas daryti? Redaktorius paprašė artimo Gorbačioviui žmogaus Al. Jakovlev’o, kurį laikome ir mūsų draugu, patarimo. Jo negavęs, jis savo atsakomybe tylomis praleido tą gimtadienį. Jam tai buvo glasnost pradžia.

Įdomu patirti, kiek metų nuo jo atsiliko mūsų šaliai? Pagaliau tai ir dabar nesvarbu.

Praeitės kritika be abejo reikalinga, kad nepakartoti jos klaidų, keliantis iš liūno, tačiau būtina ir ateities vizija. Be jos negali būti politikos. (vm)

reikalavimo – kad Irakas pasitrauktų iš Kuvaičio ir atstatytų ten teisinę vyriausybę, – išpildymas. Bet nieko nesakoma apie priemones, kurios būtų reikalingos, jei Irakas galės išlaikyti ūkinį spaudimą. Tiesa, komunikate sakoma, kad tuo atveju bus svarstomos kitos priemonės.

Spaudos konferencijoje Bush paaikškino, kad nebuvo susitarta dėl konkrečių žygių tuo atveju, tačiau pats fatas, kad sutarta apie tai kalbėti, jau yra gera pradžia. Gorbačiovas tam nepritarė: “A nesakau to.” – aiškino jis. “Mano nuomone tai galėtų atnešti tokių pasėkų, kurių šiuo metu negalima įspėti.”

Sakoma, kad Gorbačiovo nutarimas nesiųsti savo kariuomenės į tą konfliktą atitinka sovietų daugumos pažiūrą. Jai užteko Afganistano. Gorbačiovas tarp kitko pastebėjo, kad už JAV palaikymą JT Saugumo Taryboje jis negavęs jokių ‘dolerių’ ...

FOREMAN

Extrusion blow molding experience required. Salary mid \$30's. 12 paid holidays, vacation, fully paid Blue Cross and pension benefits. Send resume: DONUT 20

ROSBRO PLASTICS CO.

999 Main Street
Pawtucket, RI 02860
Attn: Jim Johnson
401-723-8400

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 603206
CLEVELAND, OHIO 44103
Tel. (216) 431 - 6344
Fax 216 - 431 - 16146116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiuro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Į mokyklas sugrįžus

Prabėgo įvykiais turtinga vasara. Lietuva pasiruošė sunkioms deryboms su okupuota Sovietų Sąjunga. Irakas aneksavo Kuveitą.

Amerika pasiūvė ginti naftą turtingą Saudi Arabiją, o netiesiogiai – mažąją Izraelį, tik Lietuvos parlamentas paskelbtam nepriklausomybės atstatymui pabūgo ištarti lemiamą *p r i p a ž i n i m o* žodį... Žmogaus pagrindiniai laisvės ir demokratinių principai pamiršami, kai atsiranda didžiajam kapitalui pavojus. Ką reiškia Lietuvos pastangos išsivaduoti iš diktatūrinės komunistinės Maskvos vergijos prieš juodojo aukso šaltinius, sukančius ekonominio žmonių gerbūvio ir karo mašinas?

Nežiūrint netikro rytojaus ir pasiruošimo karui, gyvenimas eina savo keliu ir turime atlikti kasdienes pareigas. Begaudant politines žinias, nejučiomis prabėgo vasara, moksleivių atostogos ir vėl skambutis šaukia į atidarytas mokyklų klases. Čia bandysim prisiminti tik lituanistines mokyklas išeivijoje ir Lietuvoje.

Lituanistinį švietimą galima suskirstyti į kelias grupes, priklausomai nuo gyvenamųjų vietų. Pagrindinis lituanistinis švietimas yra vykdomas Lietuvoje, kurioje lietuviai sudaro daugumą ir dėstomieji dalykai perduodami lietuvių kalba.

Bolševikinės okupacijos metu į mokyklas buvo brukama ne tik rusų kalba, bet ir komunistinės-ateistinės idėjos. Mokslo vadovėliai buvo pritaikyti komunistinei propagandai skleisti, o mokytojai turėjo gyvu žodžiu perduoti ateistines idėjas mokiniams. Palaisvėjus priespaudos varžtams, atėjo laikas keisti vadovėlius, paruošti atitinkamus kursus auklėtojams, kad jie pajustų naują erą ir mokinius auklėtų doros, tiesos, tikėjimo ir tautinėje dvasioje. Užtenka mokinius nuodėti ateizmu ir melo idėjomis. Suprantama, tai ne vieno mėnesio ir ne vieno metų darbas, bet ką galimą – reikia daryti jau dabar. Sunku

bus mokytojams persiauklėti, ypač kurie baigė Stalino atneštos „saulės“ laikotarpio seminarijas. Neužmirština, kad dalis auklėtojų buvo ir yra kompartijos nariai ir jiems nelengva pakeisti galvojimą.

Išeivija turi sukūrusi švietimo sistemą ir jos darbas nėra pasikeitęs, gal net palengvėjęs, nes pagyvėjęs ryšiams su Lietuva jaunimas daugiau domisi lietuvių kalba. Išeivijos švietimo vadovams rūpestį kelia nuolatinis mokinių skaičiaus mažėjimas, nors pastaruoju metu yra lyg ir sustojęs. Lituanistinių mokyklų lankytojai yra jau trečios kartos lietuviai, kurių tėvai yra baigę tas pačias mokyklas. Jaunieji tėvai yra apsigyvenę artimesniuose ar tolimesniuose priemiesčiuose. Vietoje vietovėje tėra vieni patys ar tik kelios lietuvių šeimos, todėl į lit. mokyklas vaikus tenka vežioti po keliasdešimt mylių. Reikia ryžto, ištvermės ir pasišven-timo, kad metuose didesnę pusę šeštadienių pašvęstų lituanistiniam švietimui. Dažnam pritrūksta supratimo ar ištvermės, ir vaikai lieka be lituanistinio švietimo. Vienas kitas bando namuose savo prieauglį pramokyti lietuviškai, bet ir tokių pasišventėlių tėvų labai mažai.

Mokykla ir mokytojai, per mokykloje praleistų šimtą valandų, negali išmokyti, bet tik patikrinti užduotus darbus. Be tėvų pastangų vaikai neišmoks lietuviškai kalbėti, o tuo labiau rašyti, skaityti. Čia daug padeda kartu ar arti gyvenantieji seneliai, daugiau laiko praleisdami su savo vaikais. Dabartiniu metu pastebima, kad taisyklingiau vaikai kalba lietuviškai, kaip prieš 20-25 metus, kada tėvų dalis bandė iš vaikų pramokti angliškai. Padėti sunkina ir daugėjančios mišrios šeimos.

Atskirai reikia prisiminti ir Vasario 16 gimnaziją, Vokietijoje. Gimnazijoje mokosi laisvojo pasaulio išeivijos prieauglis ir iki šiol buvo gauti puikūs rezultatai. Pastaruoju metu padaugėjo mokinių, atnaujinti pastatai,



Lietuviškai besimokančių grupė Dainavoje, mokytojų, tėvų ir jaunimo studijų savaitėje. Vidury V. Kučo nuotr.

Pralaimėjimas ar viltis?

(Atkelta iš 1 psl.)

Po pietų konferencijos tęsėsi sekcijose, kurių buvo septynios. Lietuva kuravo pirmąją – „Nacionalinės mažumos ir mažiosios tautos“. Šioje sekcijoje buvo pasiūlyta, kad Sąjunga turėtų būti atstovaujama ne valstybių, o tautų organizacija. Kalbėta apie tai, kad pasaulis žino ir pasmerkė Songmiao žudikus, Osvencimo ir Dachau nusikaltėlius, bet niekas nekalba apie ištisų Sovietų Sąjungos tautų žudikus – SSSR lig šiol neįvardijo žudynių organizatorių Al-

bendrabučiai, pilis. Vokiečių valdžia daug prisideda prie gimnazijos išlaikymo ir palengvina jos egzistenciją. Mums tenka tuo naudotis ir prisidėti prie Romuvos išlaikymo.

Šiek tiek išeivijos lietuvių nuotaikas drumsčia ateinančios žinios iš Vilniaus. Kalbama apie steigimą specialios lit. mokyklos ir gabenimą lietuvių vaikų į Vilnių. Jei tai taikoma Sibiro, Karaliaučiaus ar kitose Sovietų Sąjungos gyvenamose vietose lietuviams, tai tektų tik sveikinti. Bet jei nori išeivių vaikus vežti į steigimą mokyklą, tai būtų pasikėsinta į Vasario 16 gimnaziją ir į lit. šeštadienines mokyklas. Vasario 16 gimnazija - Romuva yra centras visos Europos lietuvių kultūrinės veiklos, o užsidarius gimnazijai – netektų Vokietijos valdžios milijoninės paramos. Tuo pačiu būtų sunaikintas švietimo ir kultūros centras.

Dabar Lietuvoje yra greiti reformoms, bet neturėtų užmiršti ir kitų reikalų. Vieną taisant, kad nepagadintų kitų.

Sveikiname naujus ir sugrįžusius moksleivius į lituanistines klases.

A. Juodvalkis

ma Atoje, Baku, Tbilisyje, nenubaudė jų. Kas slepia tautų žudikus?!

Taikliai pasakė Lietuvos delegatė karaimė Halina Kočekaitė: Lietuvoje karaimai savo nacionalinius ypatumus išlaikė 600 metų, nuo Vytauto Didžiojo laikų, o pakako 50 bolševikinių metų, kad jie nutautėtų. To kio likimo tautų Sovietų Sąjungoje – daugybė.

Plenariniuose posėdžiuose kalbėjęs kubietis Armandas Valadares pasakė: Fidelis Kastro – paskutinis komunistinis diktatorius ir toliau sodina į kalėjimus, psichiatrines ligonines, dingsta žmonės. Vadinamoji „Laisvės sala“ iš tikrųjų yra „kančių sala“. M. Gorbačiovas pretenduodamas į Nobelio taikos premiją kartu visapusiškai remia kruvinojo diktatoriaus režimą. Kaip vyriausybės nesiskaito su jokiais žmogaus teisėmis, – kalbėjo vietnamiečiai, laosiečiai. Tebeveikia slapstasis securitatas Rumunijoje. Ypač baisu ten, kur komunistai valdžioje.

Daugelis kalbėjusių disidentų išreiškė didžiulę padėką Vakarų šalims už pagalbą disidentiniams ir demokratiniams judėjimams. Tačiau atkreiptas užsienio svečių dėmesys į tai, kad perestroika tai tik naujas, blizgantis totalitarizmo rūbas, kad niekas nepasikeitė. Kaip žinomas disidentas Vladimiras Bukovskis sako – KGB veikia švariau, bet niekšingiau.

Ne vienas kalbėtojas stengėsi atsakyti į klausimą, ar ši konferencija – vykstanti tautų ir žmonių kalėjime, mieste pavadintame didžiausio amžiaus nusikaltėlio Lenino vardu, – yra pralaimėjimas ar viltis.

Deja, vykstant suiminėjimams, sekimams, kruviniams susidorojimams Kirgizijoje, Sumgaite, Jerevane bei provokacijoms, net ir ši salė su kristoliais šviestuvais reiškia pralaimėjimą. Dar

ne laikas Vakarams ploti per mūsų pečius „bravo“. Dar kovos už žmogaus teises vaisiai neprinokę, dar juos reikia akylai saugoti ir ginti savo sąžine, savo kūnu, tikėjimu, viltimi.

Jeigu 1991 metais konferencija įvyks Maskvoje – tai bus didžiausias įžaidimas ir panika tiek daug iškentėjusiems ir tebekenčiantiems disidentams, pavergtoms tautoms. Tai yra dar per anksti. Pralietas kraujas dar nenudziūvo.

PARAMA DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

ALT S-gos Detroito sk.	20.00
Dr. B. Rockus, Oak Park	50.00
V. Fledzinskas, Camarillo	5.00
A. Šileika, Tecumseh	5.00
S. Vitkauskas, College Park ...	25.00
K. Leknius, Sun City	10.00
S. Vaičius, Chicago	25.00
Br. Skardžiuvienė, Washington	25.00
G. Valiukėnas, Chicaga	5.00
A. Kazis, hot Springs	25.00
K. Vaitaitis, Westbrook	5.00
A. Marchertas, Downers Gr....	25.00
M. Bankaitis, Fairview Pk. ...	10.00
J. Gutautskienė, St. Pet.	10.00
ALT S-gos Detroito skyrius	50.00
Br. Miklienė, St. Petersburg	100.00
Martyno Jankaus Šaulių kuopa, Brocktone	25.00
J. Saikus, Cleveland	5.00
A. Urbonavičius, Richmond Hts.	5.00
V. Poderis, Chicago	20.00
Dr. D. Degesys, Gates Mills ..	15.00

*Visiems aukotojams**nuoširdžiai dėkojame.*

SET-UP

Attention experienced nut former/tapper set-up personnel. Opportunity for full-time position on our first and second shift is now available. Individuals with knowledge of Nationals and Waterbury formers, Nu/Tap, Snow and continuous tappers send resume to or apply at Anchor Fasteners, 26101 Fargo, Bedford Heights, Ohio 44146, Attn: Steve Dryenkar. EOE.

Wanted Experienced MACHINE OPERATORS

Be able to setup work from blue prints. Spirex Corp. is taking applications for afternoon and midnight positions on the following machines: screw miller, engine lathe and O.D. grinder. Applicants should have a minimum of two years experience. A competitive wage and benefits package is being offered.

Apply -To SPIREX CORP.

In person at 8469 Southern Blvd.
Boardman, Oh. or phone
Bill White at 216-726-1166.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• Su prasidėjusiu rugsėju Lietuvoje pradėjo kilti ir politinės įtampos rodyklė. Įtemptai laukiama su Sovietų Sąjunga derybų pradžios, o iš ten kol kas nesimato jokių gerų ženklų.

Atsimintina, kad Lietuvos parlamentas, vyriausybė, tauta nori tik savistovio, nepriklausomo gyvenimo, o Sovietija, kol kas dar net su neaiškiomis lengvatom, būtinai perša likti tų, už virvelių tampytų ir tampomų, 15-kos respublikų sudėty.

V. Landsbergis, kalbėdamas apie dabartinę padėtį, net užsiminė, kad be įvairių spaudimų ir kiršinimų, kurie taip pat ateina iš tų Lietuvos 'globėjų', nepasiduodant galima tikėtis ir naujos blokados.

Prie tokių, šiuo metu ypač nepatogių skaldymosi reiškinių, jis priskiria ir dabartinį laisvės Lygos užsispyrimą reikalaujant, kad atsistatytų Lietuvos vyriausybė, kuri dar 'neatsikračiusi' komunistinių ėjimų, griaua Lietuvos ekonomiką. Todėl jie skelbia viešą badavimą kol tie reikalai nebus sutvarkyti.

Prie įtampos augimo prisideda ir vyriausybės narių vienoki, o parlamentui vadovaujančių kitokie pareiškimai. Kodėl, ypač šiuo laiku, neišsiaiškinama savybėje ir po to nekalbama vienu balsu.

Dažnai mes užsimename apie vienybę. Tai idealo siekimas. O šiuo metu gal reikėtų šauktis ne vienybės, bet žmogiškos ir pilietinės pakantos. Juk eidami į nepriklausomybę visi einame per degančias žarijas ne savo valia ...

• Lietuvoje praėjusią savaitę lankėsi Suomijos gen. konsulas Leningrade, Islandijos vyriausybės atstovas, Norvegijos parlamentarų delegacija. O iš Lietuvos į Lenkiją išvyko Lietuvos parlamento atstovų grupė susitikti su Lenkijos parlamentarais. Iš JAV į Lietuvą nuvyko VLIKo pirm. dr. K. Bobelis, kuris ten pareiškė, jog turįs žinių, kad apie Baltijos kraštus kalbėsias JAV prezidentas G. Bush.

• Egidijus Bičkauskas, Lietuvos atstovybės vadovas Maskvoje, rugsėjo 7 d. įteikė Lietuvos vyriausybės specialius raštus - pareiškimus JAV, Anglijos ir Prancūzijos atstovams, o tų raštų nuorašus Sovietų Sąjungos vadovybei. Su JAV atstovu E. Bičkauskas kalbėjosi visą valandą. Tai liečia abiejų Vokietijų sujungimą ir Baltijos kraštų tebelaikymą okupacijoje.

Ta pačia proga kelios žinios apie mūsų atstovybę Maskvoje, kuriai nuo kovo 11 d. vadovauja E. Bičkauskas. Ji yra įsikūrusi tame pačiame pastate, kur ir nepriklausomybės laikais buvo Lietuvos pasiuntinybė. Pastatas nedidelis. Prie įėjimo iškelta Lietuvos vėliava. Joje nuolat lankosi į Lietuvą vykstantieji ir iš jos grįžtantieji, bei Maskvoje gyvenantieji lietuviai ir aukštoje mokykloje ten studijuojantieji. Kreipiasi įvairiais klausimais kitų kraštų atstovybės Maskvoje, su kuriom santykiai labai geri. Klausiant, kaip į atstovybę žiūri sovietinės įstaigos, E. Bičkauskas atsakė, kad tai įvairuoja ir priklauso nuo jų nusistatymo Lietuvos atžvilgiu.

• Aukščiausios Tarybos pirmininko V. Landsbergio vizitas Danijoje skaitomas labai pasisekusiu. Kopenhagos aerodrome jį pasitiko užsienių reikalų ministeris ir protokolo vadovas. Tarėsi su min. pirmininku, užsienių reikalų ministru, parlamentarais ir turėjo dvi spaudos konferencijas. Iš min. pirmininko išgirdo tokius žodžius: *"Danija Lietuvą, kaip nepriklausomą valstybę, pripažino 1921 metais ir niekad to pripažinimo neatšaukė."*

Parlamente jam, ir drauge keliavusiai žmonai, buvo pasakyta, kad spalio mėn. Lietuvoje lankysis speciali parlamento delegacija.

Iš Danijos tikimasi sulaukti rimtos pagalbos, ypač žemės ūkiui einant į privatų ūkininkavimą. Ji turi ir geros mechanizuotos, daug metų išbandytos mašinerijos. Sovietija viską buvo nukreipusi į stambius ūkius kas ateityje Lietuvai netiks. Lietuvos inžinieriai taip pat skubiai planuoja mažų ir vidutinių ūkių darbui savąją mašineriją.

• Rugsėjo mėnesį, kaip praneša sovietinė karinių apygardų vadovybė, Baltijos kraštuose vyks plačios apimties karinės pratybos. Jos rugsėjui parinktos tur būt todėl, kad tą mėnesį jau visos trys Baltijos respublikos turės iš Sovietų Sąjunga dėl pilnos nepriklausomybės atgavimo.

• V. Landsbergis būdamas Norvegijoje, ir davęs iš Lenkijos atvykusiai žurnalistei pasikalbėjimą, sakė, kad Lietuva deryboms pilnai pasiruošusi, bet ar tai atliko Sovietija - jis negalys tvirtinti. Ten dabar valdžia kitokia, nauji veidai, o užnugaryje didelė karinė jėga.

Rugsėjo 5 d. kalbėdamas parlamento naujos sesijos atidaryme - ir lyg atsakydamas K. Prunskienė teigimui, kad liepos mėn. derėtis su Sovietija buvo pats geriausias laikas, - V. Landsbergis priminė, kad tarptautiniu požiūriu Lietuvos reikalai dabar yra daug geresnėje padėtyje. Tik Sovietija visiškai su mumis nesiskaito, neatsako į įteiktus raštus ir kitaip derybas delsia.

• Blokados padariniai, kaip kalbėdamas apie ekonominis krašto reikalus pasakė A. Brazauskas, padarė šimta milijoninių nuostolių. Pamažu iš tos bėdos išsikrapštoma, bet dar ilgą laiką ji bus jaučiama. Tokių milijoninių nuostolių turi ir Sovietija, tik apie tai stengiasi nekalbėti.

• Lietuva iš Sovietijos ir dabar negauna savo pramonės daug reikalingų medžiagų. Pati Sovietija kojinių gamybai reikalingų medžiagų gaudavo iš Italijos ir Šveicari-

Pastabos ir nuomonės

VLIKo kova dėl valdžios

Kova dėl valdžios yra taip sena, kaip ir žmonija. Jos neišvengia ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, kuriam 1944 m. pagrindžio rezistencinės grupės buvo suteikę mandatą vadovauti Lietuvos išlaisvinimo pastangoms.

Kaip žinoma, pastaruoju laikotarpiu politinei padėčiai krašte pagerėjus, laisvu balsavimu buvo išrinkta Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba (LRAT), kuri šių metų kovo 11 d. akte pareiškė, kad ji "kaip suvereninių galių reiškėja šiuo aktu pradeda realizuoti visą Valsybės suverenitetą". Taigi, naujoji LRAT pasiskelbė krašto vadovybe ir tapo vyriausiu organu Lietuvos nepriklausomybei atstatyti.

Tačiau Vliko pirm. dr. K. Bobelis per pasikalbėjimą pasakė, kad "Vlikas savo veiklos mandatą galės perteikti laisvai nepriklausomai Lietuvos vyriausybei, kai ji pati kontroliuos savo sienas ir bus pripažinta Vakarų valstybių. (Dirva, 1990. VIII.16, Nr. 31). Tokiu būdu dabar yra du vyriausio organai Lietuvai išlaisvinti. Vlikas, kuris remiasi 1944 m. rezistencinių grupių suteiktu mandatu ir LRAT, kaip šalies žmonių laisvai išrinkta krašto vadovybė.

Šioje konfrontacijoje Vlikas, kaip matyti, nenori pripažinti naujai susidariusios padėties ir suprasti, kad pagal visuotinai pripažintus demokratinius principus jo mandatas nustojo galios, kai LRAT paskelbė kovo 11 d. aktą. Todėl Vlikas nebeturį ko ir "perteikti". O iš kitos pusės, LRAT taip pat nereikia iš Vliko gauti jokio mandato, nes ji visus įgaliojimus gavo iš tautos per rinkimus šiais metais.

O Vliko sąlyga, kad jis "perteiktų" savo negaliojantį mandatą, kai Lietuvos vyriausybė kontroliuos savo sienas ir bus Vakarų valstybių pripažinta, yra nelogiška. Sąlygos dėl sienų kontrolės reikalauja svetimos valstybės. Gi Vlikas nėra svetimos valstybės vyriausybė. Jis yra 1944 m. rezistencinių grupių sukurta vadovybė, kuriai ir buvo pavesta sudaryti Lietuvos vyriausybę, kaip tai numatyta 1944 m. deklaracijoje: "Respublikos Vyriausybė, laikui atėjus, bus sudaryta Vyriausiam Komite to koaliciniu pagrindu politinių grupių susitarimu". Jei Vlikas tai būtų padaręs, jis nebūtų galėjęs sau tos sąlygos dėl sienų statyti. O dabar, kai Lietuvos vadovybė buvo sudaryta be Vliko pagalbos, jis ieško prie kabių, kaip išlaikyti savo "valdžią".

Be pagrindo taip pat yra dr. Bobelio bauginimas, dėl ateities, nes "dabar dar nežinome, kas gali įvykti rytoj, ir per ankstyvas Vliko pasitraukimas iš kovos lauko gali Lietuvai būti žalingas". Tai vis ta pati arija iš operos apie savo nepakeičiamumą. Bet kiek žinoma, dabartinė Lietuvos vadovybė yra pasirengus galimiems atvejams Lietuvos politinėje padėtyje. Pav., Lietuvos Aukščiausios Tarybos narys ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymo komisijos pirmininkas Gediminas Šerkšnys į klausimą, kas numatyta, jei Lietuvos Aukščiausioji Taryba būtų nušalinta, atsakė: "Kaip žinote, tą naktį, kai po Vilnių važinėjo šarvuočiai, kai mes visą naktį buvome Aukščiausios Tarybos posėdyje, buvo priimtas nutarimas, kad jei būtų su-

varžytas Aukščiausios Tarybos veikimas, jos teises perima Lietuvos atstovas JAV Stasys Lozoraitis". (Draugas, 1990.VII.28)

(Šis Lietuvos Aukščiausios Tarybos nutarimo tekstas buvo paskelbtas "Dirvoje" kovo 29 d., Nr. 13.)

Be abejo, jei būtų reikailas, tokiu atveju galėtų susikurti grupių iš pasitraukusių iš Lietuvos veikėjų, kurie vadovautųsi kovo 11 d. aktu, o ne 1944 m. deklaracija. Tuomet kiltų nauji ginčai su Vliku, kurie nieko gero Lietuvai neduotų.

Jei Vlikas pasidarytų teisingas išvadas iš kovo 11 d. akto, tai būtų ne tik tada išvengta, bet ir dabar užtikrinta didesnė išeivijos darna, kurios tiek mes, tiek Lietuvos veikėjai pasigenda. Štai kaip Lietuvos užsienio reikalų ministeris A. Saudargas atsakė į klausimą, ko lauktų iš Amerikos lietuvių: "...gal būt intensyviau palaikant ryšius su Lietuva ir keičiant formas dėl bendravimo, nes šiek tiek gal būt kas iš inercijos dar vyksta senais būgiais, senomis vėžėmis, kas buvo tais laikais, kai dar nebuvo atnaujinta Lietuvos nepriklausomybė. Dabar yra galimybė legaliai kovai Lietuvoje, kur anksčiau buvo galima tik pagrindžio rezistencija. Atsiradus galimybei legaliai kovai, ir šiuo metu veikiant Lietuvos vyriausybei ir demokratinėms institucijoms, reikia labai greitai ir persiorientuoti". (Draugas, 1990.VIII.22)

Tai patarimas, į kurį ypač Vlikas turėtų atkreipti savo dėmesį ir paklausti.

Juozas Vitėnas

DIRVOS DEIMANTINIO JUBILIEJAUS VAJAUS KOMITETAS GAVO ŠIAS AUKAS: - ižd. Ona Daškevičienė, 7254 S. Troy St., Chicago, IL 60629, tel. (312) 778-7864

Al. Br. Kremeris, Palos Hts.	15.00
ALT S-gos Bostono sk., Boston	4,000.00
Marquette Natl. Bank, Chicago	100.00
R. Misiūnas, Whitmore l.	10.00
H. Andruša, Woodhaven	100.00
v. Urbonas, Chicago	5.00
Al. Sandargienė, Ormond Beach	25.00
V. Paliulienė, Gansevoort	5.00
K.A. Lietuvininkas, Hickory Hills	10.00
S. Klimas, Little Fls	10.00
J. Stankūnas, Cos Colo	10.00
P. Steikūnas, Chicago	5.00
G. Taoras, Euclid	5.00
P. Pečenkis, Elizabeth	10.00
E. Čekienė, Woodhaven	30.00
LB Socialinių Reikalų Taryba, Chicago	50.00
Gr. Žukauskienė, Chicago	10.00
J.E. Vieraitis, Chicago	10.00
J.R. Mildas, Juno Isles	100.00

VISIEMS AUKOTOJAMS NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

jos, o dabar, laiku nesumokėdama, gauna labai mažai ir dėl tos priežasties beveik nieko neduoda Lietuvai. Lietuva negauna medžiagų kabelinei pramonei, šaldytuvų gamybai, kai kurių reikalingų medžiagų baldų gamybai.

Buvo manyta, kad susitarus su Rusijos federaline respublika, tos bėdos tuoj susitvarkys. Bet, anot R. Ozolo, tėra vienintelis kelias nuo tų bėdų - išėjimas į užsienio rinką. To siekiama, bet ir čia Sovietija įvairiai trukdo.

• Rugsėjo 5 d. Vilniuje posėdžiavo Baltijos valstybių parlamentui ir vyriausybei vadovaujantieji asmenys. Posėdžio tikslas - aptarti pilnos nepriklausomybės siekimo reikalus ir dar kartą kreiptis į pasaulio kraštų, ypatingai Europos sąžinę, kad nebūtų abejingi Baltijos valstybių šventiems laisvės norams.

• Kardinolas Bernardinas pasakė, su savo vyskupine delegacija išvykdamas iš Lietuvos, kad Lietuvos vyriausybės ir katalikų bažnyčios vadovybės santykiai yra geri ir jie ateityje kraštui gali daug gero padaryti. Jis taip pat priminė, kad Lietuvos kardinolas Sladkevičius artimoje ateityje lankysis Chicagoje.

• Gedimino paminklo konkursą, kuriame dalyvavo 7 skulptoriai, laimėjo Vytautas Kašuba iš JAV ir Regimantas Midvikis iš Lietuvos. Jiems abiem paskirta premijos po 2000 rublių. Dar nepaskelbta, kurio autoriaus kūrinys bus vykdomas.

• Lietuvos skautams stovyklaujant prie Dubingių ežero, ten lankėsi rašytojas Kazys Saja, savo laiku buvęs ir tebesąs, kaip ten pasakė, skautas vytiš. Būdamas stovykloje įdomiais pokalbiais jis labai stiprines stovyklautojus.

• Poetas Kazys Bradūnas lankosi Lietuvoje. Jam rengiami įvairūs susitikimai su poezijos mėgėjais.



KŪRYBA IR MOKSLAS



Pokalbis su Ričardu Dautartu

Vita Aukštuolienė

Richard Josef Dautartas – Clevelande gyvenantis profesionalas dainininkas, dainų kūrėjas, gitaristas ir Toledo roko grupės “Richard Josef and The Affair” vadovas, – su dideliu pasisekimu koncertavo septyniuo se Lietuvos miestuose 1989 metų rudenį. Šiuo metu jis ruošiasi gastrolėms Amerikoje, kurias pavadino “Lithuanian Freedom Tour – U.S.A.” (Pokalbis verstas iš anglų kalbos.)

Ar galėtumei apibūdinti savo apsilankymą Lietuvoje? Kokios buvo tų gastrolių pasekmės?

Kelionė Lietuvoje pereinusių metų lapkričio mėnesį iš tikro buvo jau antrasis mano apsilankymas tenai. Buvau nuvykęs ten 1988 m. vasarą pats vienas, be grupės, ir mano muzikinė palaida buvo suorganizuota Lietuvoje. Tada koncertavau tik Vilniuje ir Panevėžyje. Koncertai buvo labai sėkmingi ir šiltai mane priėmusiems koncerto dalyviams prižadėjau, kad vėl grįšiu su pilnu grupės sąsata ir – padainuosiu lietuviškai!

Per antrąsias gastroles Lietuvoje mus gražiai priėmė talentinga muzikos grupė “Foje”, su kuria mes dirbome ir kuri suorganizavo mūsų gastroles. Visuose miestuose salės buvo užpildytos – tarp 4000 - 8000 žiūrovų. Publika buvo žavi! Žmonės iš anksto nežinojo, kokia bus mūsų muzika, bet vos užgirdę pirmus akordus jie atsistojo, kai kurie net užlipo ant scenos. Buvo tikra roko koncerto nuotaika!

Didžiausias išpuolis buvo tada, kai pranešiau koncerto žiūrovams, kad dabar jiems pasirodysime su pažadėtąja lietuviška daina: “Lietuva”, kuriai žodžius parašė mano tėvelis, Zigmas Dautartas. –

Tu graži, kaip saulė rytmetinė.
Tu skaisči ir meilės kupina,
Tu šalis Nemunu apjuosta,
Tu man brangiausias žodis – Lietuva!
Tu graži kaip ryto saulė,
Tu graži kaip paukščių daina,
Tavo veidas man gražiausias,

Tavo vardas – laisva Lietuva!
Tu kelsies iš letargo miego,
Su Tavim bunda poetai ir tauta,
Tau kelias ne rožėmis nuklotas,
Skausmingu veidu, Tu, mano Lietuva!
Tu graži....
Kur soduose paskendusios sodybos,
Ten lietuvių žodis ir laisvės daina,
Ten, rytmetį ankstyvą, Lietuvos artojas
Su gražiausiu žodžiu – mano Lietuva!
Tu graži...

Entuziastingai sutikę mano pranešimą, dainuojant ją sustoję žiūrovai susiėmė rankomis ir siūbavo kartu su daina ... Lietuva ... Lietuva. Tai beveik iki ašarų sujaudino ne tik mane, bet ir visą mano grupę, kurie nėra lietuviai.

Dainavome ją Lietuvoje lapkričio mėnesį, dar prieš Lietuvos nepriklausomybės atstatymą šių metų kovo 11 dieną. Kalbėjome Lietuvos grožį, kartojo, kad reikia išlaikyti laisvės dainą lietuvių širdyse ... Ilgai buvo ji grojama kasdien per radiją Lietuvoje ... Ir kai buvo paskelbtas Lietuvos nepriklausomybės atstatymas, mes pajutome, kad ir mūsų grupė buvo dalelytė laisvės siekiančio judėjimo istorijos.

“The Affair” grupės nariai nėra lietuvių kilmės. Kokį išpuolį jiems padarė Lietuva?

Išskyrus vieną narį, tai buvo jų pirmoji kelionė už Atlanto. Galiu drąsiai sakyti, kad jų pažiūros žymiai pasikeitė jau kelionės metu. Pripratę prie patogaus gyvenimo, Tarybų Sąjungoje pamatė visako trūkumą ir kartu – žmonių išradimų, sumanumą. Grupės nariai tikrai stengėsi viską absorbuoti, įsijungti į vietinį Lietuvos gyvenimą, giliau suprasti jos kultūrą. Jie nešiojosi anglų-lietuvių kalbos žodynėlius, o “Foje” grupės nariai uoliai mokė juos lietuviškų išsireiškimų. Be abejonės – jų akiratis prasitvėrė ir požiūris į gyvenimą visai pasikeitė.

Ar esate turėję ir kitų gastrolių?

Mūsų grupė yra pasirodžiusi įvairiuose miestuose Kanadoje ir JAV Vidurio Vakaruose. Pats vienas esu koncertavęs Kalifornijoje, Floridoje, Kanadoje, Vokie-



Ričardas Dautartas su žmona (vidury) ir roko grupe “The Affair” Lietuvoje Kryžių kalne, 1989 m..

tijoje, Olandijoje, Šveicarijoje, Ispanijoje ir Prancūzijoje, kur pasirodau 3 ar 4 sykius per metus.

Ar esi išleidęs savo plokštelių?

Esu išleidęs plokštelių Prancūzijoje. Kalėdų proga buvau išleidęs kalėdinių giesmių rinkinio juostelę prancūzų kalba, kuri buvo transliuojama Kalėdų dieną per Clevelando klasikinės muzikos radio stotį WCLV. Gavau teigiamus kritikų vertinimus. “The Affair” yra išleidusi dvi plokšteles Amerikoje, o dabar aš kartu su “The Affair” baigiu paruošti mūsų pirmą bendrą plokštelę.

Kaip tu apibūdintumei savo muzikinį stilių?

Mano muzikinis išsilavinimas – klasikinis, dėl to ir mano muzika linkusi prie švelnesniojo “Naujo Amžiaus” stiliaus. Mano estradinę muziką galima būtų vadinti “Euro-Pop”, kur muzikinis kompiuteris (synthesizer) daugiausiai vartojamas. Bendradarbiavimas su “The Affair” davė progą su derinti europietišką stilių su Amerikos rodo muzikos stiliumi.

O kur gavai savo muzikinį išsilavinimą?

Ohio State Universitete studijavau vokalinių atlikimų ir kompoziciją. Kelių metų bėgyje mokiausi gitara ir “keyboard” - klaviatūros instrumentu.

Ar savo artistinius sugebėjimus išreiški ir kokiais kitais būdais?

Esu šiuo metu muzikos direktorius St. Paschal Bylo parapijoje. Vėdu bažnyčios chorą, paruošiu muziką. Praėjusių gavėnių metu paruošiau mimo vaidinimą, o dabar kuriu kalėdinį muzikinį vaidinimą. Rudenį pradėsiu vadovauti jaunimo bažnytiniam chorui.

Kada pradėjai domėtis

Lietuva?

Visada domėjausi Lietuva, nes mano tėvelis lietuvis, bet mažai žinojau apie ją. Mano motina yra prancūzė ir mane augino prancūziškoje aplinkoje. Prancūzijoje baigiau gimnaziją, o lankydamas Ohio State universitetą taip pat buvau ištraukęs į prancūzų aplinką. Buvau laikomas prancūzų – ir ne dėl to, kad tėvas manęs nebūtų skatinęs įsijungti į lietuvišką gyvenimą. Jis tikrai bandė, bet gyvenimas mane vedė kitu keliu.

Su laiku pradėjau domėtis ir savo lietuviška kilme. Kai sužinojau, kad mano dėdė Vladas Dautartas yra pasižymėjęs Lietuvos rašytojas, o pusbrolis Julius Dautartas – teatro vadovas Kaune, susidomėjimas dar labiau sustiprėjo.

Mus aplankę giminės parsiėmė su savimi vieną mano muzikos įrašą ir aš buvau iškviestas į Lietuvą pirmosioms gastrolėms. Tai buvo turbūt vienas reikšmingiausių įvykių mano gyvenime. Aplankiau Šilėlį, kur gimė ir dirbo mano tėvas, pasiėmiau žemės iš tų vietų. Aplankiau senelių kapus. Bažnyčioje, kurioje tėvelis giedodavęs “Ave Maria”, ir aš tą pačią giesmę sugiedojau.

Visą tai išgyvenus, pirmą sykį galėjau pasakyti, kad esu lietuvis. Tai, kas anksčiau buvo tik pasaka, dabar man buvo realybė. Prisirišau prie Lietuvos ir jos žmonių siekio. Tais metais, koncerto metu, mano paskutiniai žodžiai ir buvo – GRĮŠIU SU LIETUVIŠKA DAINA!

Esu laimingas, kad mokau anglų ir prancūzų kalbas. Dabar mano uždavinys yra išmokyti ir lietuvių kalbą.

Tavo mama buvo Prancūzijos prezidento Mitte-

rand apdovanota aukščiausiu pažymėjimu už jos didvyriškumą Prancūzijoje vokiečių okupacijos metu. Šių metų pavasarį ji dėjo dideles pastangas atkreipti Prancūzijos valdžios atstovų dėmesį į Lietuvos reikalą. Kaip jai pasisekė?

Turint tokį pažymėjimą, yra daug lengviau prieiti prie Prancūzijos valdžios atstovų. Mano mama pasinaudojo ta galimybe Lietuvos reikalo iškėlimui. Jai pavyko suorganizuoti Paryžiuje gyvenančiam lietuvių bendruomenės pirmininkui Ričardui Bačkiui asmenišką susitikimą su Paryžiaus meru Chirac, tuo užtikrinant tiesioginius ryšius su įtakingu asmeniu Prancūzijos valdžioje. Ji taip pat sėkmingai pristatė Lietuvos reikalą European Council (Europos Tarybai) Strasboure.

Gastroliuodamas Lietuvoje turėjai progos susipažinti su Lietuvos roko grupėmis, jų tarpe “Antis” ir “Foje”. Kaip girdėjau, Robertas Griškevičius, kuris groja muzikiniu kompiuteriu “Foje” grupėje, šiuo metu lankosi Clevelande ir dabar juda ruošiantis ypatingoms gastrolėms po JAV. Kas dalyvaus šiose gastrolių lėse?

Gastrolės įvyks lapkričio pradžioje. Koncertuosime Clevelande, Chicagoje, Los Angeles ir kitur. Gastroles pavadinsime “Lithuanian Freedom Tour – U.S.A.” ir jomis atšvėsime Lietuvos nepriklausomybę, kuri – tikime! – bus galutinai atgauta.

Mūsų grupių įvairių kilmų sudėtis – Lietuvos lietuviai, prancūzas-lietuvis, amerikiečiai ir Amerikos lietuviai – atspindi mūsų gastrolių antrąjį tikslą – sujungti Lietuvos ir JAV jaunimą. Pagrindinė grupė bus “Fo-

(Nukelta į 6 psl.)

Jono Vengrio memuarai

MANO KELIAS

TURINYS: Gimtinė, vaikystė, išpuoliai iš lankytų mokyklų, darbas Lietuvoje.

Kelionė į Vakarus 1944, išvietintieji, emigracija, darbas JAV, pastangos šeimai gauti vizas išvykti į JAV.

270 psl., kaina su persiuntimu 12 dol. G a u n a m a :

J. Vengris, P. O. Box 104, Osterville, MA 02655, USA

■ Laiškai Dirvai

VLIKo likimo reikalu

Nors neteko matyti dr. V. Bieliausko kalbos, pasakytos 37-toj Europos studijų savaitėje, pilno teksto bet girdimi komentarai kelia nerimą dėl paties PLB pirmininko stulbinančių pareiškimų. Tad VLIK'o gyvybės ar laidotuvių reikalu, štai, ir eilinio įvykių stebėtojo dvigrašis.

Š.m. rugpiūčio 30 dienos DIRVOJE tilpo ELTOS pareiškimas ir prel. J. Prunskio straipsnis. Abu straipsniai kalba apie VLIK'o padėtį toje studijų savaitėje ir iškeltą numarinimo mintį. Prel. Prunskis įtikinančiai pristato VLIK'o atliekamus darbus, tuo argumentuodamas, kad tokią instituciją likviduoti būtų neprotinga. Teisingai pasakyta.

Yra tačiau visai kita, iš esmės principinė, argumentų eilė. Gali būti dar ir retoriniai argumentai. Pažiūrėkime:

Pokalbis su Dautartu...

(Atkelta iš 5 psl.)

je" – populiariausia Lietuvoje, bet iki šio dar mažai težiroma išeivijoje, pasižyminti savo ramiu, bet daug pasakančiu balsu. Tai bus pirmasis Lietuvos roko grupės pasirodymas Amerikoje.

Kokiai publikai šie koncertai yra taikomi?

Jei būtų paprastas "pop" koncertas, sakyčiau, kad tik kome muziką paaugliams ir jaunimui iki 30 metų amžiaus. Bet šiuo atveju norėtumėm pritraukti visus tuos žmones, lietuvių ir nelietuvių, jaunimą ir jų tėvus, kurie nori atšvęsti Lietuvos kelį atgal į nepriklausomybę.

Visų trijų grupių muzika originali, moderni. "Foje" grupė dainuos vien lietuviškai. Polikaičio grupės dainos bus atliktos dviem kalbomis, o mano grupė dainuos angliškai, lietuviškai ir prancūziškai.

Ar su Griškevičium turi te dar kokių kitų planų?

Mudu kartu ruošiamės išleisti plokštelę. Dainos bus lietuvių kalba, o muzika "Naujo Amžiaus" stiliumi.

Labai ačiū, Ričardai, už įdomų pokalbį. Linkiu sekmes visuose muzikiniuose siekiuose! Nekantriai lauksime "Lietuvos laisvės gastrolių".

Vita Aukštuolienė

P.S. Jei kas norėtų kokių nors būdu prisidėti prie "Lithuanian Freedom Tour – USA" ruošos darbų, prašome susisiekti su Ričardu, tel. (216) 461-4860 arba Vita Aukštuolienė, tel. (216) 449-3499 Clevelande.

Visų pirma dr. Bieliausko noras numarinti greta veikiančią kitą organizaciją yra labai neskanus. Teigsu kad organizacijas marina savi nariai, bet ne pašaliečiai. Toks pareiškimas iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Pirmininko lūpų skamba destruktiviai. Bendruomenės vadai turėtų savęs nelaikyti nei policininkais nei (nepageidaujamos etikos) gydytojais, besitaikančiais nutraukti gyvybes. Vadovaukite savo organizacijoms, bet nenaikinkite kitų! Kuo palaikytume, pvz., DIRVOS redaktorių, jei jis dideliu balsu pareikštų, kad atėjo laikas DRAUGĄ uždaryti?

Pasauliniu mastu galvojant, prieš siūlant uždaryti VLIK'ą reikėtų pagalvoti apie pasiūlymą uždaryti komunistų partiją. Juk ji tiek žalos Lietuvai padarius, dabar jau atgyvenus ... Girdėjau, bando net savo vardą keisti ... Keista, kad PLB bando 'tvarkyti' VLIK'ą, o apie kitas atgyvenusias organizacijas – nieko. Ar čia nuoseklumo stoka ar vien tik VLIK'as mažos apimties PLB taikiklyje telpa?

Grįžtant prie VLIK'o (Vyriausio LIK'o), ir jau slenkant į retoriką, gal tokią veiklos uždarymo sugestiją turėtų moralinę teisę pada-

ryti Lietuva, Lietuvos valdžia. Deja, dabartinėmis sąlygomis tai neįmanoma. Negirdėjau dar teigimų, kad Lietuvos laisvinti nereikia.

Žiūrint grynai į retoriką, tai, pripažinkime, kad yra nemaloni (bet ir ne labai reikšminga!) problema su kai kurių organizacijų vardais. Tas gal ir maišo kam nors galvas. Taip Vyriausias LIK'as, Pasaulio LB, Pasaulio Lietuvių Centras (Lemonte) kartais keistai skamba. Bet čia jau kita tema. Aš dar nelinkęs siūlyti, pvz., Pasaulio LB vardą keisti į Užsienio LB ...

Pabaigai, štai, praktiškas geros valios ir tolerancijos egzaminėlis mūsų bendruomenininkams. Tas pat DIRVOS numeris paskelbė "JAV LB Inf." pranešimą apie rugsėjo gale organizuojamą seminarą Washingtonė. Pranešime, tarp kitų žinių, yra taip pasakyta: "Jame yra kviečiami dalyvauti LB darbuotojai, politinėje veikloje besireiškiančių lietuvių organizacijų atstovai ir bendrai politinė veikla besidominantieji." Toliau yra dar paminėtas ALT-as, Lietuvos Vyčiai, jaunimo organizacijos ir t.t. Viešas klausimas: Ar Vlik'as buvo pakviestas (ne per spaudą)? Jei taip, tai kokia yra to laiško data? Gi, pasaulinių ir valstybinių bendruomenių vadovai, jei nepakvietėt – tai gėda Jums.

Antanas Dundzila
McLean, VA

Žodis rutos apgynimui

"Drauge" (Nr. 162, š.m. rugpiūčio 21) atspausdintas straipsnis, pavadintas "Vai rūta, rūta žalioji ...", daug kam sukėlė nuostabą ir abejones dėl kai kurių jo autoriaus samprotavimų ir tvirtinimų. To straipsnio autorius vysk. V. Brizgys pataria lietuviams moterims nebesėti ir nebeauginti rutos, nes ji yra kažkurių kraštų piktožolė, o jos savybės, atseit žemina lietuvių garbę. "Žemina" todėl, kad dėl tos rutos kitataučiai jas laikysią 'laisvo pasirinkimo', t.y. abortų šalininkėmis.

Su tokiais ir panašiais tvirtinimais sutikti sunku, juo labiau, kad jie nepagrįsti rimtesne argumentacija.

Ne kažkas iš Tiškevičių išplatino Lietuvoje rūtą, kaip tvirtina straipsnio autorius. Ji atkeliavo į Lietuvą kartu su krikščionybe, ir mūsų tautos papročiuose ištvirtino pačia geriausiąją prasmę – ji tapo nekaltybės simboliu.

Klysta straipsnio autorius sakydamas, kad Lietuvoje apie rūtą yra sukurta tikrai kelios dainelės. Lietuvių tautosakos lobynuose tokių dainų, kuriose rūta minima su didele pagarba, yra tūkstančiai.

Nuo seno lietuviams rūta

igijo net tautinio simbolio reikšmę. Gal todėl ir lietuvių operų teatrų Vilniuje ir Čikagoje scenų užuolaidas puošia žalia rutos šakelė.

"Rutos" vardu 1899 metais pasivadino Friburge (Šveicarijoje) lietuvių katalikų studentų draugija, davusi pradžią ateitininkų organizacijai. Tai "Rutos" draugijai priklausė ir daug kunigų, tuo metu studijavusių Friburge, o vėliau pasižymėjusių plačia moksline ir visuomenine veikla. Jų tarpe buvo tokios asmenybės kaip V. Bartuška, P. Bielskus, V. Borisevičius, A. Grigaitis, A. Malinauskas, A. Milukas, S. Totoraitis, A. Sabaliauskas ir kiti. Kun. Sabaliauskas, vėliau tapęs žymiu lietuvių tautosakos specialistu, savo literatūrinėje veikloje net Žalia Rūta pasivadino. Ir dabar Amerikoje turime produktyvią lietuvių rašytoją Alę Rūtą (E. Arbiene).

Beje, tai pačiai Friburgo lietuvių studentų "Rutos" draugijai priklausė ir gilių katalikiškos dvasios mūsų žymioji rašytoja Marija Pečkauskaitė, savo literatūrinius veikalus pasirašinėjusi Šatrijos Ragana.

"Rutos" vardą turėjo Maskvos lietuvių studentų ateitininkų draugija. Taip

pat prieš I-jį Pasaulinį karą Vilniuje veikė lietuvių kultūros draugija "Rūta", o Tilžėje Vidūnas ir M. Raišukytė įsteigė lietuviškų knygų leidyklą, pavadintą "Rūta".

Senieji raštai liudija, kad rūta buvo gausiai auginama vienuolynų daržuose jau IX amžiuje. Bažnyčiose ji buvo šventinama kaip priemonė prieš įvairius kerus. Nuo XV amžiaus buvo tikima, kad rūtą laimina Dievo Motina Marija kaip nekaltybės gėlė. Matyt tuo pagrindu ir Lietuvoje rūta tapo svarbiausia mergaičių ir vestuvine nuotakos gėlė, padoraus elgesio simboliu. Rūta kaip nekaltybės simbolis buvo ir yra naudojama Lietuvoje laidojant vaikus ir jaunus, nevedusus pagal Dievo įsakymą gyvenusius žmones.

Dar daug gero būtų galima pasakyti apie niekuo nenusikaltusį gražų, net žiemą žaliuojantį augalėlį, prieš kurį taip rūstauja straipsnio "Vai rūta, rūta žalioji ..." autorius. Tačiau, tur būt paneigti netinkamą prietarinę venecuelietės elgesį, kurį minėto straipsnio autorius laiko geru pavyzdžiu, užtenka ir to, kas aukščiau pasakyta.

Amerika – naujų papročių kraštas ir joje rūta yra žinoma daugiau kaip vaistažolė. Ir Lietuvoje rūtą naudoja nuo širdies ir kitų negalavimų. Visai kitas klausimas ar tikrai tuos įvairius negalavimus rūta išgydydavo?

Maždaug pusė visų farmacijoje naudojamų vaistų yra augalinės kilmės. Kaip žinoma, net ir geriausi vaistai naudojami ne pagal gydytojo paskyrimą arba per didelėmis pačių ligonių nustatytomis dozėmis, žmogaus organizmui tampa nuodais. Todėl gal nereikėtų ir rutos kaltinti, jeigu ji aukščiau minėto straipsnio autoriaus nuomone (tikrai nuomone!) pasitarnauja "lais-

vam pasirinkimui".

Ne viską, ką naudoja liaudies medicina, pripažįsta mokslinė medicina. Pagaliau, jeigu rūta tikrai būtų to kia "bloga", nereikėtų pamiršti, kad kiekvienas daiktas gali būti panaudotas ir geram ir blogam, priklausomai nuo to, į kokias rankas jis patenka.

Vytautas Skuodis

KEISTA IR JUOKINGA

Tikrai gražu, kad pagaliau Europos LB pirmininkais nutarė, kad Lietuvos valstybės atstovavimas užsienyje yra paliekamas "... Lietuvos Respublikos organų komitencijoje" ("Dirva" 1990 m. rugpiūčio 30 d.)

Laimė dar, kad nors suderino tą savo nutarimą su Lietuvos AT pirmininku! Gi kitaip, ko gero, tie vadinami organai gal būtų ir nežinoję kas gali juos atstovauti!!! ...

Tiktai truputį keista ir juokinga (jeigu ne griaudu ...), kad mūsų pirmininkai jaučiasi galį nutarti, kas ir kaip gali atstovauti Lietuvos respubliką užsienyje ...

V. Juodvalkis
Los Angeles, Ca.

NE DU, BET KETURI

Nebe pirmą kartą viešai primenu, kad Kr. Donelaičio lituanistinės mokyklos Čikagoje pirmieji sumanytojai ir steigėjai buvo ne vienas ar du, bet keturi asmenys: E. Gerulis – pirmasis tėvų komiteto pirmininkas, A. Kašubienė, A. Kašuba ir kun. A. Trakis – mokyklai pirmųjų patalpų davėjas (alfabeto tvarka).

Žiūr. Jurgio Janušaičio straipsnį "Nuskubėjusias dienas apmąstant", DIRVA Nr. 32, 1990.VIII.23.

Dr. Eugenius Gerulis
St. Petersburg Beach, Fl.



Sol. Egidijus Mažintas, šiuo metu viešs Amerikoje, yra Kau-no muzikinio teatro solistas, turi du aukšto mokslo diplomus. Jis taip pat rašo operos meno ir klasikinės muzikos klausimais. Savo koncertinėse programose atlieka operų arijas ir liaudies dainas. Nuotraukoje solistas tarp tėvų, jų sodyboje Lietuvoje.

Lietuvos reikalai

Foreign Affairs žurnalo
puslapiuose ir gyvenime

Antanas Dundzila

Penkis kart metuose New Yorke išeinantis FOREIGN AFFAIRS žurnalas yra jei ne įtakingas, tai, bent užsienio politikoj, gerai žinomas ir plačiai skaitomas. Jame rašo garsios asmenybės. Leidinio gal nereiktų nė žurnalui vadinti: štai, 1990 vasaros numeris yra 200 psl. knyga. Turint galvoje dabartines knygų kainas, \$6.95 už šį numerį atrodo tikrai pigiau grybų...

Šis numeris mums įdomus, nes, šalia kitų temų, jame daug rašoma apie Lietuvą.

Šiuo kartu skaitytojus supažindinsime su Martha Brill Olcott (politinių mokslų profesorė Colgate Universitete) 18 psl. straipsniu "The Lithuanian Crisis" ir Maris Mantienks (Baltic American Freedom League vice-prezidentas) 3 psl., smulkiu šriftu atspausdintų komentarų redakcijai, "The Baltic Dilemma". Šalia šių, dar stabtelėsime prie Prezidento Kennedy buvusio patarėjo Theodore Sorensen įdomaus straipsnio, taikyto JAV-ems, "Rethinking National Security". Įdomūs ir kiti tilpę straipsniai: "Does Gorbachev Matter Anymore?", "Reshaping the Middle East", "Inte-

lligence in the Age of Glasnost"... Na, visko čia neaprešime, tad skubėkime prie mums svarbių Lietuvos reikalų. Lietuva juk dažnai į tokius leidinius nepapuola, o kai papuola, tai kartais su išverstom rankovėm – tada ir gaila ir pikta būna.

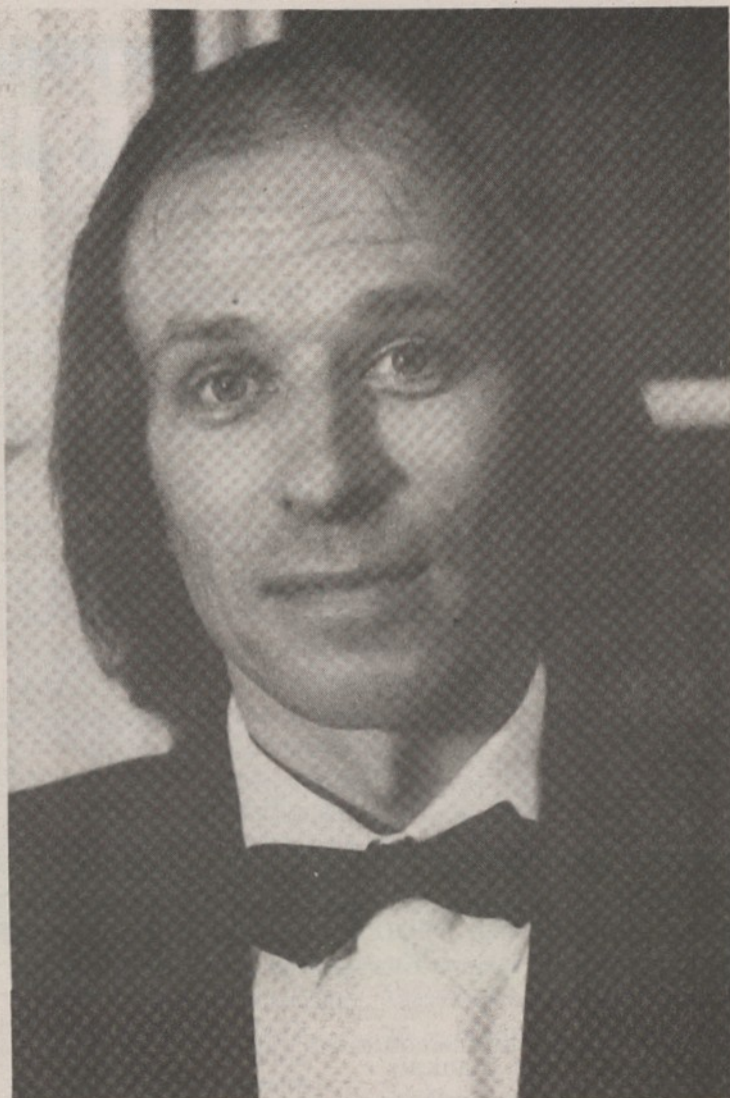
Olcott straipsnis apie Lietuvą yra stebinančiai "šviežias": jame cituojama net 1990 gegužės 4 d. data, taigi tos dienos, kai ministerė Pirmininkė K. Prunskienė lankėsi JAV-se. Žinant, kad trunka mėnesius ar pusmečius atmušti straipsnį profesinio lygio žurnale, čia gali būti ir rekordinis reiškinys. Galima spėlioti, kad autorė straipsnį buvo parašius jau anksčiau ir tik vėlyvą pavasarį jį kiek papildė. Vienaip ar kitaip, tai rodo didoką autorės ir FOREIGN AFFAIRS redaktorių užsiangąžavimą Lietuvos temai. Tai irgi liudija, kad Lietuvos reikalas kai kam rūpi.

Autorė su pasirinkta tema yra susipažinus. Ji laisvai ir, atrodo, tiksliai operuoja įvykiais, organizaciniais vienetais ir pavardėmis Lietuvoje. Įvykius Lietuvoje ji talpina bendresnių reiškinų perspektyvoje, pvz., minėdama Molotovo – Ribben-

tropo pakto istoriją bei jo sukaktis, bei kitus įvykius Sovietų Sąjungoje. Ji pati lankėsi Lietuvoje, tyrinėjo padėtį 1990 metų sausio gale.

Trumpai suminėjus Lietuvos aneksiją, autorė gana detališkai nupasakoja įvykius nuo 1987 vasaros, maždaug nuo Griškevičiaus mirties. Visą medžiagą ji tačiau analizuoja Gorbačiovo asmenybės šešėlyje: Gorbačiovas turėjo tai ir tai žinoti, Gorbačiovas to ir to nemanė, "Gorbačiovo nesugebėjimas sustabdyti lietuvių atsiskyrimo prieš respublikai paskelbiant nepriklausomybę pasilieka neišaiškintas" ir t.t. Perskaičius ypač paskutinę citatą susidaro įspūdis, kad Gorbačiovas turėjo tiesiog kokią tai tarptautinės politikos stebėtojų suviršintą pareigą Lietuvos laisvinimo judėjimą užgniaužti. Užuominų apie kokią nors teisę tautai būti vėl laisvai nėra. Nėra, net ir tiksliai pakartojus Molotovo – Ribbentropo pakto rezultatus. Ar ne keista?

Kiek tai liečia 1987 – 1990 metų įvykių pačią raidą, tai straipsnis yra objektyvus ir mūsų siekiams naudingas. Spėju, rašyta informacijos sutelkimo tikslu, tad, be daugybės dokumentinių de-



Povilas Stravinskas, vienas ryškiausių Lietuvos pianistų, atliks programą Dirvos deimantinio jubiliejaus koncerte New Yorke, Lietuvių kultūros židinyje, 1990 m. rugsėjo 23 d. 4 val. p.p. Muzikos mokyti jis pradėjo Vilniaus M.K. Čiurlonio meno mokykloje, o vėliau tobulinosi Maskvos centrinėje muzikos mokykloje. 1976 metais baigė P. Čaikovskio valstybinę konservatoriją Maskvoje ir aspirantūrą profesorius J. Milšteino klasėje.

Nuo 1976 m. P. Stravinskas – Lietuvos Tautinės filharmonijos solistas. Nuolat rengia savo solinius koncertus, groja su įvairiais simfoniniais orkestrais, taip pat su įvairiais solistais instrumentalistais. Kaip solistas ir įvairių ansamblių dalyvis, įrašė eilę plokštelių ir koncertavo Sovietų Sąjungoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Čekoslovakijoje, Prancūzijoje ir JAV.

talių ar išnašų, jį skaitai kai koki, Šapokos istorijos naujų laikų skyrių. Tokios istorinės apybraižos dar bent anglų kalboj neturėjome. Skaitant, net pradeda kilti

klausimas, į kurią čia pusę autorė su savo komentarais svarstyklės nusvers. Deja, išvadose autorė pasirodo Lietuvos laisvės interesų puose-

(Nukelta į 8 psl.)

PAŽADAS

(6)

Dirvos konkurse premijuota novelė

Rūta Kleva Vidžiūnienė

Artėjant frontui teko apsispręsti ir, nors rusai visai suprantamai man buvo nepriimtini, Lietuvą apleisti tokią valandą irgi nebuvo lengva. Visgi išvykau į nežinią, dirbau apleistų vaikų ir našlaičių bendrabučiuose, o paskutiniu laiku ir vėl teko bėgti į vakarus. Taip atsidiūriau čia. Sužinojau, kad Jūs esate paliktas vienas su jaunu sūnumi, taigi noriu pasiūlyti savo patyrimą. Ir gal tuo palengvinti ir Jums, ir sau, nes vienuma man bus ir vėl sunkiai pakeliama. Atelčiau iš ryto, pagaminčiau pusrytėlius ir išsivesčiau vaiką žaidimams, sportui, pasakočiau jam mūsų tautiškas pasakas. Juk tai Jums suteiktų kiek laisvės paskirti tą laiką sau pačiam, o man duotų atvangą nuo vienvės. Kaip manote? Jokio atlyginimo aš neimčiau, man tai būtų tikrai didelis džiaugsmas.

Kurį laiką tylėjome, o gal sekėme vienas kitą. Mano pasaulis iš tiesų buvo labai susiaurėjęs, viskas sukosi tik apie Liudvikėlį. Net į chorą, kurį taip mėgau, retai tegalėjau išeiti, nebent seserys pasisiūlydavo pabūti su vaiku. Kodėl gi nepasinaudoti šiuo nuoširdžiu pasiūlymu?

– Manau, – tariau vis dar kiek neryžtingai, – kad Jūsų siūlymas yra pasakiškas. Turėčiau laiko ir ką paskaityti, ir pasportuoti. Ką gi, gal pabandykim?

– Esu nepaprastai dėkinga už pasitikėjimą, tikrai Jūsų neapvilsiu! – atsakė moteriškė nušvitusi veidu. – Vadinuosi Genovaitė Poškienė.

– Galėsiu vadinti Genute?

– Džiaugčiausi, taip buvau vadinama namuose. O dabar gal padaryčiau arbatos, kad

aptartume smulkmenas ir gal kad simboliškai užgertume šią sutartį?

– Būtų labai malonu. Eime kartu, parodysiu savo menką virtuvėlę.

– Stovyklos sąlygos man jokia naujiena. Kaip turėčiau kreiptis į Jus?

– Mano vardas Jurgis.

– Gerai, pasilikim prie pono Jurgio.

Visad mėgau sportą, ypač krepšinį. Seminarijoje, deja, tam nebuvo skiriama daug dėmesio, o tai būtų tikrai nepakenkę kūno ir sielos balansui ir sveikatai. Atsiradus padėjėjai Genutei, galėjau išeiti rytais pasivaikščioti, vėliau prisidėjau prie tinklinio ir krepšinio mėgėjų grupelės. Amerikiečių kariai parūpino mums sviedinių, krepšį ir tinklą įsigijom iš vokiečių. Kažkaip prašviesėjo dienos, o pavakare grįžęs dar susėdavau su Genute arbatą, pasakodavomės apie praeitį, gyvenimo klaustukus ir dažnai labai neaiškius į juos atsakymus. Buvom vienmečiai, tad ir prisiminimai iš Lietuvos abiem buvo suprantami ir įdomūs. Mažai kalbėjomės apie ateitį, nes vis kažkaip jos bauginomės, kai buvo siūloma vien emigracija ir atsitolinimas nuo tėvynės.

Klausinėjau Liudvikėlio, kaip jam patinka jo naujoji globėja, tai jis net užspringdamas ir mosikuodamas rankutėmis pasakojo apie naujus žaidimus, daineles, gamtos ir gyvulių kūpišumą. Vaikas kaip tai atgijo, jo pasaulis prasplėtė, vargana jaunystė davė kelią linksmesnei dabarčiai. Moteris aiškiai moka prie vaiko pasaulio kitaip prieiti. Aš gi tuo tikrai džiaugiausi, širdyje žinodamas, kad

pat vienas jam niekad nebūčiau davęs tokio margo pasaulio.

Kiek laiko buvo praėję nuo Genutės atsiradimo? Tikrai net nežinau, kada aš ją, išeinančią pavakare į savo stovyklinį guolį, staiğa sulaikiau tarpduryje ir tyliai paprašiau:

– Ne, dar neskubėk, ne vien Liudvikėliui tavęs reikia. Pabūkim dar valandėlę drauge... Aš taip pripratau prie tavo veido, tavo greitotos šypsenos, kad nuoširdžiai trokštu tavo draugystės.

Genutė pažvelgė man tiesiai į akis.

– Ir mano gyvenimas pasikeitė, prašviesėjo. Gal tikrai mums abiems trūksta draugo. Gal prisipažinkim vienas kitam, kad mums malonus viens kito artumas?

Paglosčiau jos plaukus ir pasilenkęs labai švelnai pabučiavau lūpas. Tai nebuvo bėmin-tė aistra, tai buvo džiaugsmas.

Prašviesėjo ir mano kasdienybė. Dabar abu drauge ėmėme eiti į paskaitas, koncertėlius, vakarones. Žmonės irgi džiaugėsi, nes beveik visi žinojo mano greitų vedybų dar greitesnį iširimą. Genutė buvo tokia skirtinga, ramesnė, kuklesnė, o jos įtaka man atnešė taip seniai trokštą ramybę ir pastovumą. Po kurio laiko, sutvarkę legalius popierius, padavėme viens kitam ranką bendram gyvenimui.

Kaip tik tuo laikupradėjo judėti ir emigracijos reikalai. Genutė turėjo seną tetą ir kelias pusseseres New Yorke, taigi iškvietimo reikalai greit susitvarkė. Nors labai pamažu, bet vis ryškiau retėjo lietuviškos gretos stovykloje, tuštėjo salės parengimuose. Laukėme savo eilės ir mes trys. Seserys su šeimomis išvyko į Kanadą, kur jų jauni ir energingi vyrai nepabūgo miško darbininkų dalios. Užsidarė choras, pabiro ansambliai ir klubai. Viešpatavo laukimo dvasia.

(Nukelta į 8-tą psl.)

Lietuvos reikalai

(Atkelta iš 7 psl.)

lėjimui visai nepalanki.

Taigi šio straipsnio nau-
da tarptautinėje arenoje glūdi
tame, kad Lietuvos reikalai
yra iš vis svarstomi ir kad, pa-
gal šio straipsnio mums pri-
imtinus duomenis, debatus
reikia vesti toliau. Degantis
reikalas: kas iš mūsų ims
čia pajudintą Lietuvos reika-
lą ginti, kas reaguos į šį
straipsnį, kaip jį būtų galima
panaudoti savo tikslams?

Straipsnis yra reikšmin-
gas ir siauresnė, asmeniškė-
nė aplinkoj... Šį pavasarį
bent dvi Lietuvos įvykių ste-
bėtojos rado reikalo viešai
spaudoje Vytautą Landsbergį
charakterizuoti kaip netinka-
mą, smaiškščiai nekalbantį,
patraukliai neatrodantį, poli-
tikoj neprityrusį sutvėrimą.
(Tai buvo, maždaug, lenkų
ponų Lietuvos Didžiajam Ku-
nigaikščiui Jogailai pravesto
patikrinimo analogija – ar
Jogaila ne visas plaukais
apaugęs, ar jis bent retkar-
čiais prausiasi ar jis ne pu-
siau laukinis ir t.t.) Lands-
bergio atveju tai buvo šių lai-
kų meškos patarnavimos
svarbias pareigas einančiam,
iškiliam Lietuvos vyrui. Sa-
vo straipsnyje Martha Olcott
Landsbergio asmenybę pie-
šia visai kitaip, tik paklausy-
kite:

"Landsbergis is roman-
tic, but realistic nonethe-
less... For Landsbergis free-
dom is not open to compro-
mise... He is a modest man
who does not seek responsi-
bility, but who will accept
it... .. is fond of quoting...:
"This is what i have discove-
red, you see: the strongest
man in the world is he who
stands most alone".

Yra reikšminga, kad sa-
vo straipsnyje Olcott neiške-
lia Landsbergio nei kokių as-
meninių trūkumų nei politi-
nių ar taktinių klaidų. Gi su
klaidomis, bukaprotiškumu,

Motina pagimdė laikais, tokiais prakeiktais

Kazimieras Barėnas

Šitokia eilutė yra šiameti-
niame "Poezijos pavasaryje"
spausdiname viename Jono Juš-
kaičio eilėraštyje.

Iš tiesų visi žinome, kad
mūsų kraštui ir jo gyventojams
tie pastarieji 50 metų buvo pra-
keikti, kaip iki tol, rodos tokio
masto prakeikimo ten neteko
patirti. O kai knygoje šikart iš-
siteko net 143 autoriai (dau-
giausia, žinoma, poetai, bet yra
įsijungusių ir šiek tiek kritikų),
tai kur čia žmogus pajėgsi viską
prisiminti! Tai ir sustoji skaity-
damas ties tais, kurie stengiasi
atkurti prakeiktus laikus. Apie
juos rašančių ir šikart nemaža,
kaip ir pernykščiam "Poezijos
pavasaryje". Štai Onė Baliu-
konytė savo "Joninių" eilėrašči
pradeda vaizdu, kuris rodo, kad
prakeikimas palietė ir gamtą:

Kvepiančius leidžia vaikai vai-
nikus.
Mirusių marių ir Nemuno van-
deniu...

Vyriausios kartos poetais
Anglickis kitą niokojimo vaizdą
kuria. Daug kartų periodikoje
esame skaitę apie Lietuvoje siau-
tėjančius carikus, kurie sauva-
liauja, kirsdami šimtamečius
ąžuolus ir vaisinius sodų me-
džius. Tai su ironija ir sako
poetas:

Viskas darosi kitaip,
Kai kirviai ima
Veisti sodus.

Bet tai tik gamtovaizdis,
paviršius, nors iškirsti sodai ir

aklu ko nors sekimu yra sie-
jamos tokios čiarmios (–čia
bandau sekti dabar Lietuvoje
bujojančių naujadarų pavyz-
džiu, sulietuvinau anglišką
žodį "charming") asmenybes,
kaip straipsnyje minėti Gor-
bačiovas, Gromyko, Giške-
vičius, Songaila ir kiti.
Landsbergis gi nušviestas da-
lykiškai, bet taip pat ir šiltai.
Puiku!

(Bus daugiau)

užnuodytos upės atsilieps da-
bartinėms ir būsimoms kartoms.
Apnuodyta žemė ir upės gal ir
neišaugins sveikų tų vaikų, ku-
rie pagal tradiciją dar vainikus
šiandien leidžia Nemunu. Ta-
čiau kai žvilgtelime į Vytauto P.
Bložės didelio skundo tegu ir į
tokias eilutes

Kur man ieškoti
slaptingos vaikystės, kur man
ieškoti
tėvo kalėjimo, sesers lagerio,
motinos Sibiro
tėvo kaulų

arba Marijos Jurgelevičienės

O likę gyvi
maži silpni nereikalingi nie-
kam
grįžo namo Transiberijos gel-
kelio iš magiškojo Orianto
melsdamies ir verkdami Eu-
ropa
Gelbėk mūsų sielas gelbėk
mus Europa

Kol dar gyva mūsų terra in-
cognita, –

pradedame pajusti tautos sopu-
lio didumo apimtį, kai net ir iki
šiول, kaip sakoma Henriko Čig-
riejaus eilėraštyje "Sekmadie-
nis",

Sekmadienio rimtis, o tyčia
garsiai
Į mūsų šulinius ateivos spjau-
do.

Tų sopulio giesmių apstu ir
šikart, ir paguoda lietuviui gal
būtų tinkamas Aldonos E.
Puišytės posmas:

Tėvyne Lietuva, vien tu –
Kaip žiburys namų šventų
Švieti ir sielai, ir akims:
Esi many – tai kas atims?

Kai po eilėraščių nėra da-
tų, rodančių, kada jie sukurti, tai
sunku pasakyti, kas dabar rašy-
ta, o kas stalčiuje laukė giedres-
nės dienos. Tačiau aišku, kad
našlės T. Vaičiūnienės žinioje
ligi šiol buvo laikomi niekur ne-
pasirodę tie jau 1959 m. mirusio
Petro Vaičiūno "Gyvenimo pre-
liudai", kurių pluoštas šikart čia
spausdinamas. Dešimtmečiui
praėjus po poeto mirties dalis tų
miniatiūrų buvo išleista atskiru
leidiniu. Jie buvo pakartoti ir
1973 m. išleistoje P. Vaičiūno

poezijos rinktinėje "Is tolių be-
ribių". Tačiau tie dabar "Poezi-
jos pavasaryje" išspausdintieji,
aišku, negalėjo anuomet pasiro-
dyti, jei ir buvo leidyklai siūlo-
mi. Jie greičiausiai buvo įtar-
tini, kaip štai

Kam stojo gint laisvės ir savo
motušės,
Tiesiog jam į gerą jo širdį iš-
šovė.

Arba:

Ką mąsto tironas, dar sieloj ne-
ežuves,
Kai jam pataikūnai kaip šunys
liežuviuis
Jo kruviną ranką su pagarba
laižo?

Taip tai poezija, kuri bent
30 metų turėjo laukti tinkamos
dienos stalčiuje. Gera dar, kad
nešvarios režimininkų rankos,
matyt, neišdrįso ten pasikuikšti.

Šikart "Poezijos pavasario"
knygoje turime ir išpūdingą
skaičių svetur gyvenančių ar čia
ir mirusių (H. Radauskas) auto-
rių. Net 19, įskaitant anglų kal-
ba rašančių Joną Zdanį, svetur
mums pažįstamą iš lietuvių po-
ezijos vertimų į anglų kalbą, ir
Alfredą Franckaitį, rašanti vo-
kiškai ir kruopštų lietuvių poe-
zijos vertėją į vokiečių kalbą.
Pernykštėje knygoje tų užsie-
niečių turėjome tik 10, taigi jų
padvigubėjo. Dar ir du užsie-
niečiai grafikai atstovaujami:
Viktoras Petravičius ir Adolfas
Vaičaitis. Tarp trylikos tų žo-
džio meistrų fotografijų repre-
zentuojami 3 užsieniečiai: H.
Radauskas, H. Nagys ir K. Gri-
gaitytė.

Dar kokie metaliai, ir sve-
tur gal neliks nė vieno eiles ra-
šančio tautiečio, kuris nebus
praėjęs pro šio kasmetinio poe-
zijos almanacho puslapius. Juk
ir šikart, matau, toli gražu ne
visi pristatomi su tuo, kas jau
buvo svetur spausdinta. Keletas
savo kūrinių rankraščius nu-
siuntė. Gal taip atsitinka dėl to,
kad svetur nebėr kur spausdin-
tis: žurnalų maža, o knygų nie-
kas nebeperka. O "Poezijos pa-
vasario" vis dėlto išleidžiama
10.000 egz.

Į bendrą balsą su tais Lie-
tuvos poetais, kurie praeities
skaudulius pajudina, rodos, la-
biausiai atsiliepia svetur gyve-
nanti Julija Švabaitė – Gylinė,
kurios išspausdinta penkių dalių
poema "Tėvo laišakai iš Šilutės

Kalėjimo".

Kazį Bradūną ir jo darbus
mes, svetur gyvenantieji, be
abejo, geriau pažįstame negu
Lietuvos skaitytojai. Dabar jis
ten gyvenantiems bus detaliau
pažįstamas iš to čia spausdina-
mo jo pasikalbėjimo su Leonu
Peleckiu. Tiesą sakant, šį tą
naujo jis ir mums pasako. Ži-
nojome, kokie jo poezijos rinki-
niai išleisti ir ką jis redagavo.
Bet turbūt retas, kas buvo gir-
dėjęs ar kur nors skaitęs įdo-
mias jo rinkinių "Vilniaus var-
pai" ir "Pėdų arimuos" istorijas
ir Bern. Brazdžionio vaidmenį
jas išleidžiant.

Kaip visada, apstu ir versti-
nės poezijos. Šikart čia ir rusai,
ir estas, amerikiečiai, gruzinai,
juodkalniečiai, norvegai, Lietu-
vos lenkai.

Estams atstovauja Ivaras
Ivaskas, kurio čia spausdinamas
Juliaus Kelero išverstas "Balti-
kų elegijų" ciklas. (Beveik tuo
pačiu metu Jurgio Blekaičio iš-
verstas tas ciklas pasirodė "Met-
menų" žurnalo Nr. 57).

Pluoštas eilėraščių spausdi-
namas ruso Nikolajaus Gumi-
lio, kurį bolševikai 1921 m.
sušaudė, nes jis nepranešė sau-
gumui, kad buvo kalbinamas
įsijungti į samokslininkų orga-
nizaciją, nors ir atsakė. O po
antrojo pasaulinio karo už tokią
pat "nuodėmę" lietuvis rašytojas
Kazys Boruta gavo 5 metus ka-
lėjimo. Tai reikėtų, kad per 25
metus šitai pasikeitė sovietinis
"humanizmas". Mūsų poeto,
žiūrėkite, jau nebešaudė!

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PROCESS ENGINEER

Thermoset plastics molder is
seeking a process engineer.
Activities will include cost re-
duction, quoting & start up of
new jobs. A BS in chemical en-
gineering or a related field is
required. Mechanical aptitude
& computer background would
be helpful. Experience pre-
ferred. A competitive salary &
benefits program will be of-
fered. Qualified candidates
should forward resume & sal-
ary requirements to: Haysite
Reinforced Plastics, 5599 New
Perry Highway, Erie, Pa.
16509. Attn: Human Resources
Department. An Equal Oppor-
tunity Employer.

PAŽADAS

(Atkelta iš 7 psl.)

Rūta Kleva Vidžiūnienė

Skauti buvo mintis, kad paliekame Euro-
pą, kad gyvensime toli nuo mūsų tautos bū-
do skirtingoje Amerikoje, tačiau kitos išeities
nežinojome. Daugelis rinkosi Australiją, Ka-
nadą, net Pietų Ameriką, jei ten turėjo nuo
seno giminių, tada bėgusių nuo caro kariuo-
menės. Argi taip visad bus, ar žmogus dar ir
šiais laikais taip mažai tereiškę – tik kaip
darbo jėga arba politinis ramstis valdovui? ...

Pagaliau ir mes vieną rūkanotą kovo rytą
įplaukėme į garsųjį New Yorko uostą. Nauji
žmonės, nauji giminės, daug išpūdžių ir dar
daugiau rūpesčių. Pirmieji darbai buvo labai
buitiniai, bet dėka mūsų taupumo ir gražaus
sugyvenimo, gana greitai susidėjom užstatą
už nuosavą kampelį palyginus lietuviškoje
papylinkėje.

Bėgo metai. Liudvikėlis tapo Liudu, mudu
su Genute išjungėmi į lietuvišką veiklą. Vėl
gledojom lietuviškam parapijos chore, dalyva-
vom tautinėse ir religinėse organizacijose.
Tai buvo veiklūs ir dvasią stiprinantys išei-
vijos lietuvių metai, nes iš tėvynės labai jau
retai prasiskverbėdavo kokio žinia, ir tai daž-
niausia su blogomis naujienomis.

Chore paskelbė, kad šeštadienį giedosime
kažkokio tautiečio laidotuvėse. Tais laikais į
tokį liūdną atsisveikinimą subėgdavo beveik
visa naujųjų ateivių grupė, sielvartaudama,
kad štai dar vienas tautietis nesulaukė Lie-
tuvos prisikėlimo. Šį kartą žmogelis buvo vi-
siems mažai girdėtas, gyveno toli šios valsty-
bės šiaurėje, pavarde Vaičius.

Kurį laiką ir man toji pavardė nieko nesa-
kė, kol į tai mano dėmesį neatkreipė, irgi į mū-
sų miestą atsikėlęs, mano gerasis stovyklinis
draugas daktaras Antanas.

– Juk taip vadinosi tas Aliutės spekulian-
tas, kuris tada taip vikriai nuo jos pabėgo! –
sušuko jis. – Argi būtų tas pats, lyg per jau-
nas mirti.

– Pavardė gana dažna Lietuvoje, gal tik
sutapimas, – suabejojau. – Mūsų miestelyje
buvo net du Vaičiai, visai ne giminės. Bet vis
vien bus įdomu, nors ir negražu apie mirusį
taip spėlioti.

Buvo tokia tradicija, kad atgledojus rožan-
čių visi praeidavom atsisveikinti su mirusiuo-
ju. Pirmoje eilėje staiga pamačiau savo buvu-
siai meilę Aliutę. Net krūptelėjome abu. Už-
pakalyje manęs žygiavo ir Liudas, už jo Ge-
nutė ir mus iškviatusi jos amerikoniškoji gi-
minaitė, su kuria didžiai sugyvenom. Mano
širdis neramiai suplazdėjo, bet tai buvo dau-

giau netikėtumo išdava – seniai nebuvau gal-
vojęs apie jos likimą, o gi priedo – čia karste
gulėjo gal ir mano Liudvikėlio tėvas.

Po tradicinių iškilnių visi dar stoviniavo-
me šventoriuje dalindamiesi išpūdžiais. Sta-
ga pro žmones pamačiau į mūsų pusę besis-
kverbiantį Aliutę. Ji buvo juoduose našlės
rūbuose, mažai paskeitusi, tik gal kiek stam-
besnio liemens.

Linktelėjusi nedrąsiai man, ji priėjo prie
Liudvikėlio ir ryžtingai uždėjo ranka ant jo
peties.

– Liudvikėli, mielas mano vaike, tu gal
daug ko nežinai, bet aš esu tavo tikroji moti-
na ... leisk tave apkabinti!

Stojo nejauki tylą. Tada, didžiausiam visų
nustebimui, Liudas pasitraukė žingsnį atgal
ir labai mandagiai nusilenkė.

– Aš taip nemanau, ponai. Girdėjau apie
tai iš žmonių. Reiškiu Jums užuojautą dėl
vyro mirties. Bet kaip tėvas nėra tas, kuris
nuo savo kūdikio pabėga, taip ir motina nėra
būtinai toji, kuri vaiką pagimdė, bet ta, kuri
jį mylėjo ir augino. Taigi nemanau, kad Jus
ir mane kas nors dar riša.

Dar kartą nusilenkdamas Aliutei, Liudas
atsisuko į mudu su Genute ir švelniai uždėjo
ranką ant jos peties.

– Suksim namų pusėn, mama? ■

ALT S-gos Detroito skyriaus darbingas susirinkimas

Antanas Grinius

ALT S-gos Detroito skyriaus metinis susirinkimas įvyko š.m. rugpiūčio 19 d., 28975 Wellington Rd., Farmington Hills, Onos ir Česio gražioje sodyboje, dalyvaujant skyriaus nariams, jų šeimoms ir svečiams. Atvykę į susirinkimą, dėl lietaus, Šadeikų gražiu sodu (kiemu) pasinaudoti negalėjome. Turėjome talpintis kambariuose ir juose praveisti susirinkimą.

Pavalgius pietus susirinkimą pradėjo skyriaus pirmininkas Albertas Misiūnas ir paskaitė darbotvarkę, kuri buvo be pakeitimų priimta. Atsistojimu ir tylos minute pagerbti mirę skyriaus nariai. Sergantiesiems – Joanai Švobienei ir Stasei Šimoliūnienei su visų pasirašytomis kortelėmis palinkėta sveikatos. Įvykusio 1989 m. rugpiūčio 27 d. skyriaus susirinkimo protokolą paskaitė sekr. Eduardas Milkus. Protokolas priimtas.

SKYRIAUS VALDYBOS NARIŲ PRANEŠIMAI

Skyriaus pirmininkas Albertas Misiūnas pradėjo šiais žodžiais: Gerbiami svečiai iš Clevelando, ponai Vytautas ir Stefa Gedgaudai (savaitraščio DIRVOS redaktoriai), svečiai iš Flinto ponai Balys ir Marija Gražuliai, šv. Antano parapijos klebone kun. Alfonse Babone ir jūsų mamytė Ada, organizacijų atstovai ir spaudos darbuotojai bei mieli ir mielos skyriaus nariai ir viešnios ir svečiai vietiniai ir iš Lietuvos.

Pranešimą trumpinsiu kiek galima, nes mūsų skyriaus trisdešimties narių skyrius nepasizymėjo dideliu veiklos entuziazmu bei veržlumu. Mūsų skyriaus narių už tai kaltinti, šimtaprocentiniai, visgi nedrįsčiau, nes jie,

jei taip galėčiau išsitiarti, yra "antrosios jaunystės vaikinai ir merginos". Vienok dar esame gyva mūsų garbingos organizacijos ląstelė.

Detroito lietuviškame talkinyje veikia, dar ankstyvosios išeivijos sukurta bendra organizacija, pavadinta Detroito Lietuvių Organizacijų Centru, kuriam mūsų skyrius priklauso ir turi ten savo atstovus. Minėtoji organizacija atstovauja Det-



Meninės dalies atlikėjos Onutė Vindašienė ir Valė Tautkevičienė. A. Vaitiekaičio nuotr.

roitо lietuvių vietinėje valdžioje bei tarptautinėse grupėse. Be to, ji talkina ir Amerikos Lietuvių Tarybai, o ypač rengiant Vasario 16-tos minėjimus. Tad mūsų veiklą galima būtų trumpai aptarti, kad talkindami dirbame lietuvišką visuomeninį darbą. Tenka pabrėžti, kad visuomeninė veikla Detroito reikiiasi dviejų lietuviškų pa-

rapijų ribose. Mūsų skyriaus veikla reiškiasi šv. Antano parapijos aplinkumoje, kur organizacijos nėra jaunos bei skaitlingos. Tad svarbesnių mūsų istorinių bei organizacinių minėjimai rengiami sukelkiantis jėgomis. Čia mūsų skyrius prisideda ne tik darbu bet ir lėšomis. Tad ir vėl talkindami kitiems veikiame.

Kaip jau minėjau, kad mūsų skyrius narių skaičiumi negausus, o amžiumi ne jaunas, tad dažnai susirinkti sunkoka, pasitenkiname vienu metiniu susirinkimu ir vienu arba dviem valdybos posėdžiais. Einamuosius skyriaus veiklos reikalus aptariame "telefoniniais" posėdžiais. Mūsų metiniai susirinkimai, kaip ir šis, šaukiami vasarą, mums labai simpatizuojančių tautiečių Onutės ir Česio Šadeikų gražioje sodyboje. Šis mūsų paprotys jau prigijo ir įsipilietino, todėl sulaukiame skaitlingą narių ir kviestųjų svečių, žymesniųjų Detroito visuomeninkų būrį. Kviečiamės ir aukštesniųjų svečių, žymesniųjų tautinės minties veikėjų iš centro valdybos narių. Mūsų džiaugsmui šiandien pas mus



Dirvos sukakčiai paminėti Detroito komiteto nariai posėdžiavę pas V. Tamošiūną. Iš kairės: O. Šadeikienė, A. Vaitiekaitis, A. Misiūnas, pirm. E. Bulotienė, Ed. Milkus, L. Mingėlienė, M. Abarius, V. Staškus, O. Pusdešienė, A. Grinius ir V. Tamošiūnas. S. Šadeikio nuotr.

DEIMANTINĖ DIRVOS SUKAKTIS

Mūsų garbusis profesorius Vaclovas Biržiška savo laiku yra rašęs, kad lietuviai kovoje savo tautinei gyvybei išlaikyti, griebsi seniai išbandyto ginklo – spausdinto žodžio, kuris išlaikė tautinę sąmonę gyva rusų valdymo metu, o vėliau ir okupacinės sąlygose.

Lietuvių tautos daliai, atsidūrusiai išeivijoje, reikėjo

svečiuojasi tautinės minties savaitraščio DIRVOS redaktoriai mieli Vytautas ir Stefa Gedgaudai iš Clevelando. Tad dar kartą nuoširdus ačiū jiems už atsilankumą.

Šių metų skyriaus didžiausias užmojis, kaip iškilmingiau paminėti "DIRVOS" deimantinį jubiliejų ir kaip daugiausiai sutelkti lėšų, Dirvos tolimesniam gyvavimui užtikrinti.

Dirvos deimantinio jubiliejaus komitetui vadovauja mūsų energinga ir sumani skyriaus vicepirmininkė Eugenija Bulotienė. Ji pasitelkusi energingą mūsų lietuviško telkinio visuomeninkų būrį, tikime, kad tikslas bus pilnai atsiektas. Skyriaus valdyba iš savo pusės, pareigą atliko paskirdama 750.00 dolerių DIRVAI paremti. Daugiau apie mūsų skyriaus veiklą išgirsite iš kitų valdybos narių pranešimų.

Baigdamas nuoširdžiai dėkoju šios sodybos mieliems savininkams ponams Šadeikoms, už malonų prieglobstį, mieliems svečiams iš Clevelando, svečiams iš Flinto rašytojui Baliui Gražuliui ir jo žmonai Marijai, šv. Antano parapijos klebonui, kurį aš vadinu mūsų "Vaižgantu", jo mamytei Adai, organizacijų ir spaudos atstovams – svečiams, viešnioms, skyriaus mieliems nariams ir narėms.

Skyriaus vicepirmininkė Eugenija Bulotienė pranešė, kad Dirvos deimantinio jubiliejaus paminėjimas įvyks

(Nukelta į 10 psl.)

to spausdinto žodžio ginklo kad neišblėstų gimtosios žemės palikimo skausmas, kuris išsaugotų lietuvišką sąžinę. Tai suprasdami išeivių šviesuoliai ėmė steigti eilę dienraščių, savaitraščių ir mėnesinių žurnalų, kurių pagrindinis ir vienintelis tikslas buvo išlaikyti tautinę kibirkštį, ugdyti atsparumą svetimoms įtakoms.

Tų leidinių tarpe buvo ir tautinės minties savaitraštis DIRVA, pradėjusi lankyti išeivijos lietuvių 1915-tais metais, šiemet švenčiančiantis savo gyvavimo 75-kių metų deimantinę sukaktį.

Šios garbingos sukakties proga, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos centro valdybos iniciatyva, lietuviškuose telkiniuose prie Sąjungos skyrių imta organizuoti DIRVOS jubiliejinių metų komitetai, kad šią sukaktį iškilmingai atžymėjus. Ta pačia proga paskelbtas ir piniginis vėjus savaitraščio tęstinumui užtikrinti.

Detroito, prie veikiančio Tautinės Sąjungos skyriaus, iš veiklių detroitiečių visuomenininkų buvo sudarytas gausus komitetas DIRVOS deimantinei sukakčiai paminėti, kuriam vadovauja skyriaus valdybos vicepirmininkė Eugenija Bulotienė.

Komiteto rūpesčiu š.m. rugsėjo 23 d., sekmadienį, 12:15 val. p.p. Šv. Antano lietuvių parapijos salėje įvyks DIRVOS sukakties minėjimas. Pagrindiniu kalbėtoju pakviestas rašytojas Balys Gražulis. Meninę dalį atliks mums gerai pažįstamos Windsoro lietuvių dainininkės Valė Tautkevičienė ir Onutė Vindašienė.

Po akademijos seks šeimyniškos vaišės, kurių kaina 10 dol. asmeniui. Bilietai gaunami lietuviškuose spaudos kioskuose ir pas komiteto narius.

Detroito, Windsoro ir jų apylinkių lietuviai, kurie domisi lietuviška spauda bei sielojasi jos išlikimo rūpesčiais, yra maloniai kviečiami ir laukiami. Renginio metu bus priimamos aukos DIRVAI ir prenumeratos naujiems skaitytojams čia ir Lietuvoje. A. Misiūnas



Dirvos redaktoriaus Vytauto ir Stefai Gedgaudams, viešnagės Detroito prisiminimui, vėjus komiteto pirm. Eugenija Bulotienė įteikė dail. Antaninos Jonynienės (dešinėje) paveikslą. A. Vaitiekaičio nuotr.

DETROIT

(Atkelta iš 9 psl.)

rugsėjo 23 d. šv. Antano parapijos salėje, 12:15 v.p.p. Paskaitą skaitys rašytojas Balys Gražulis iš Flinto, meninę dalį atliks windsorietės Valė Tautkevičienė ir Ona Vindašienė. Po to bus skanūs pietūs, dovanų paskirstymas ir kt.

Skyriaus išdininkas Romas Macionis apibūdino skyriaus finansinį stovį. Likutis iš praėjusių metų 5670.12 dol., gauta 789.92 dol., išleista 2154.24 dol. šiuo metu skyrius turi 4305.80 dol.

Valdybos narys kultūriniais reikalais Algis Vaitiekaitis painformavo, kad jis surengė kultūrinę parodą Wayne State Universitete prie lietuvių kambario, Vasario 16-tosios minėjime Dievo Apvaizdos Kultūros centre, talkininkavo lietuvių kultūros klubui rengiant Tarptautiniam Institutui rudens mugę, organizavo ir rašė Lietuvos reikalais laiškus JAV Prezidentui ir kitiems valdžios pareigūnams, tvarkąs St. Butkaus šaulių kuopos knygyną naujoje patalpoje.

Revizijos komisijos pranešimą padarė Juozas Kinčius. Jo pasakymu kasos knyga vedama gerai. Pajamos ir išlaidos turi pateisinimo dokumentus, kasoje pinigų netrūksta. Dėl pranešimų diskusijų nebuvo.

Savaitraščio "Dirvos" redaktorius Vytautas Gedgaudas savo tartame žodyje paminėjo, kad tenka pirmą kartą dalyvauti ALT S-gos Detroito skyriaus susirinkime ir palinkėjo sėkmės. Toliau sakė, kad Dirvos tiražas esantis pastovus, tačiau gerai būtų, kad į Dirvos skaitytojų skaičius padidėtų dar 500 prenumeratų. Dirva siunčiama ir į Lietuvą. Paprastu paštu 25.00 dol. oro paštu brangiau. Dirva įdomi ir ją skaitytojai mėgsta. Jam rašiniiais talkininkauja: Vytautas Meškauskas, Balys Gražulis ir detroitiečiai Albertas Misiūnas ir Antanas Grinius. Stefa Gedgaudienė priminė, kad Dirva švenčia 75 jubiliejinę sukaktį ir baigia 3-tį ketvirtį šimtmečio. Padėkojo visiems už teikiama Dirvai paramą.

Skyriaus valdyba sutiko likti dar vienai kadencijai. Albertas Misiūnas-pirmininkas, Eugenija Bulotienė-vice pirm., Eduardas Milkus-sekretorius, Romas Macionis-išdininkas, Algis Vaitiekaitis narys kult. reikalams bei ryšininkas su jaunimo organizacija Neo-Lituania. Revizijos komisija: Stasys Šimoliūnas, Vincas Tamošiūnas ir Juozas Kinčius.

Meninėje dalyje Valė Tautkevičienė ir Onutė Vindašienė padainavo 5 dainas:

"Lietuvai", "Daina motinai", "Tėvynė mano", "Baltų beržų kalva", "Amžiaus daina". Esantieji susirinkime buvo jų dainomis sužavėti ir ilgai plojo.

Eugenija Bulotienė ir Lidija Mingėlienė pravedė dovanų dalinimą. O Dirvos redaktoriaus Vytautui ir Stefai Gedgaudams buvo įteikta dovana gražus dail. Antaninos Jonynienės šiaudinukų paveikslas.

Eduardas Milkus paskaitė LŠST pirmininko ir Lietuvos šaulių sąjungos garbės pirmininko Mykolo Abariaus ir jo žmonos Onutės sveikinimą, kurie dėl susidėjusių šeimos reikalų į susirinkimą negalėjo atvykti ir jame dalyvauti.

Eugenija Bulotienė padėkojo aukojusiems dovanų stalui, vaisėms pyragus ir agurkus ir prisidėjusiems prie šio skyriaus susirinkimo: Onutei Šadeikienei, Onutei Pusdešrienei, Adai Poderienei, Lidijai Mingėlienei, Jonui Bartkui, Albinui Andriūšaičiui, dainininkėms – Valei Tautkevičienei ir Onutei Vindašienei.

Susirinkimas baigtas giesme "LIETUVA BRANGI".

AUKA DIRVAI

ALT S-gos Detroito skyrius iš savo susirinkimo pelno per Dirvos bendradarbį Antaną Grinių prisiuntė 20.00 dolerių. Anksčiau skyriaus pirm. A. Misiūnas įteikė 50 dol. Ačiū.

• PILĖNŲ – jūrų šaulių stovyklos vasaros sezono uždarymas įvyks rugsėjo 16 dieną

Vartai į stovyklą bus atidaryti nuo pat ryto. Sesės šaulės vaišins skaniais lietuviškais valgiais, o broliai šauliai gėrimais. Gros muzika ir bus turtingas dovanų stalas.

Detroito ir apylinkių lietuviai kviečiami atvykti į Pilėnus ir praleisti rudens dieną gražioje gamtos aplinkoje. Laukiame visų! (ag)



APDRAUDOS reikalais geriausius patarimus gausite kreipdamiesi į **OBELENIŲ apdraudos įstaigą** — 6028 Mayfield Road, Suite 10, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti **ZENONUI** arba **SAULIUI** (216) 442-6810.

PRINTING PRESSPERSONS IMMEDIATE OPENING
For experienced Davidson 501 and 11X17 2 color press operator. Fulltime daylight hours, all company benefits, salary based on experience.
Apply **SMITH PRINTING**
742 S. 22nd St.
Harrisburg Pa.
564-3719 evenings 657-3421



DIRVOS SKAITYTOJAI RAŠO:

• **ONA RUŠĖNIENĖ**, iš Chicagos, prisimindama ilgą gametį Dirvos skaitytoją a.a. Vladą Garbenį, paaukavo 100 dol. Dirvai deimantinio jubiliejaus proga. Dėkojame.

• **IZABELĖ JONAITIENĖ**, iš Clevelando, siūsdama Dirvai jubiliejaus proga \$50 auką, rašo: "Siunčiu auką nors ir nedidelę, bet remiu jūsų didelius darbus. Linkiu sėkmės, ištvermės ir geros nuotaikos, nes jūsų darbas moraliai stiprina pavargusias lietuvių darbe širdis." Širdingas ačiū ir mus stiprinančius žodžius bei paramą.

• **IRENA ir ČESLOVAS ŠATKAI** rašo: "Jubiliejaus proga siunčiame \$750, po dešimt dolerių už septynis su puse dešimtmečio." Didelis ačiū už paramą.

• **LB CLEVELANDO APYLINKĖS VALDYBOS** pirm. Vytautas Brizgys ir ižd. Mečys Aukštuolis, siūsdami LB čekį 150 dol., rašo: "DIRVOS Demantinės Sukakties proga linkime redaktoriui Vytautui Gedgaudui ir visiems bendradarbiams ištvermės ir toliau sėkmingai tęsti išeivijos lietuvių tautinės gyvybės išlaikymo darbą. Nors ir kuklia auka norime šį išeivijoje nelengvą jūsų darbą paremti." Dėkojame už linkėjimus ir paramą.

AUTO UPHOLSTERERS

Auto glass & upholstery company will help top Upholsterer relocate to Baltimore, MD. Experience with convertible tops & interior trim a must. Excellent pay & health benefits.

301-591-4019
Call 24 Hours.

PHYSICAL THERAPIST
Excellent opportunity for licensed Physical Therapist to provide hands-on care for inpatients and outpatients in a rural hospital setting. Position includes coordination with medical staff to develop individualized clinical physical therapy services and new program development. The successful candidate will enjoy a competitive salary and a benefit package to include health, dental, and life insurance, paid holiday and vacation, tuition reimbursement, and assistance with relocation expenses. If interested, call or send resume to: Blaine Morton, FULTON COUNTY MEDICAL CENTER, 214 S. First St., McConnellsburg, PA 17233 (717) 485-3155 Ext. 216

Mielam kolegai,
Korp! Neo-Lithuania Filisteriui

A. A.

Teis. JURGIUI STRAVINSKUI

užbaigus šią žemiškąją kelionę, broli PETRĄ su Šeima ir kitus gimines esančius giliame skausme ir liūdesyje, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Birutė ir Antanas Diškėnai
Leokadija ir Antanas Kašubai
Leokadija ir Juozas Žvyniai
Vanda ir Vacys Mažeikai

MIELA KOLEGĄ-NEOLITUANA

BRONIŲ IR ŽMONĄ AGUTĘ
T I Š K U S,

Tėvynės žemelei amžinam poilsiui priglaudus **BROLĮ TIŠKŲ**, skausmo ir liūdesio dienose nuoširdžiai užjaučiame ir dalinamės šio skaudaus likimo dalia.

INŽ. VYTAUTAS IR JADVYGA
D I D Ž I U L I A I

Mielai seseriai

O N U T E I

mirus Lietuvoje, broliui PRANUI PETRAIČIUI ir jo Šeimai reiškiame gilią užuojautą.

Zofija Žiūraitienė
Barbara ir Vacys
P e t k a i

Didžiajam kultūrininkui

B R O N I U I K V I K L I U I

mirus, jo žmonai BRONEI ir DUKTERIMS su šeimomis reiškiame gilią užuojautą

Ona ir Antanas
J u o d v a l k i a i



RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

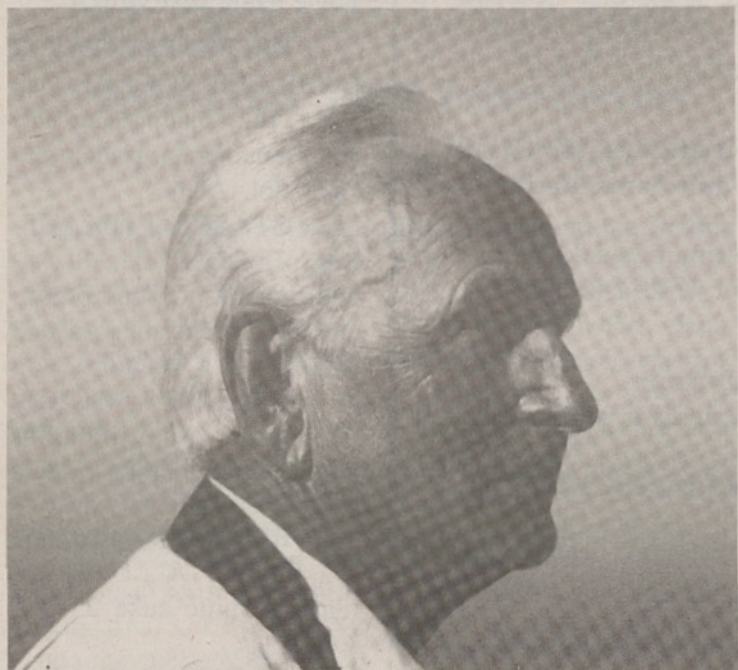
2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas



CLEVELANDE ir apylinkėse



Inž. Jaunutis Pijus Nasvytis bus prelegentas Dirvos 75 metų sukakties minėjimuose New Yorke rugsėjo 23 d. ir Clevelande spalio 7 dieną.

• **ADVOKATAS PAUL P. CHALKO**, Dirvos teisinis patarėjas, spalio pirmąją savaitę bus Vilniuje ir Kaune. Dirvos skaitytojai, kurie norėtų tuo metu pasinaudoti jo patarnavimu Lietuvoje, gali kreipti į jį tel. (216) 771-4646 arba rašyti sekančiu adresu: 75 Public Square, #1400, Cleveland, Ohio 44113-2001.

• **PETRAS KAUNAS** mirė Clevelande rugpiūčio 27 dieną. Nuliūdime liko sūnūs Saulius ir Marius, broliai Vladas ir Juozas. Rug-

piūčio 30 d., po gedulingų pamaldų, velionies kūnas buvo išvežtas į Torontą, kur palaidota jo žmona Vanda.

Dirva reiškia užuojautą sūnums, broliams ir artimiesiems.

• **ŠV. KAZIMIERO LI-TUANISTINĖ MOKYKLA** pradeda mokslo metus šeštadienį, rugsėjo 15-tą dieną. Pamokų laikas toks pat kaip ir pernai – nuo 9:00 val ryto iki 12:30 val. p.p.

Prašome visus tėvus tą patį rytą atlikti registraciją Dievo Motinos parapijos

svetainėje ir dalyvauti ten pat vykstančiame trumpame tėvų susirinkime. Per susirinkimą bus perduotos informacijos apie ateinančius mokslo metus.

Į darželį yra registruojami vaikai, kurie bus sulaukę 4 metų amžiaus iki rugsėjo 30 dienos. Jei būtų kokių klausimų, kuriuose reikėtų išspręsti prieš pirmą mokyklos dieną, skambinkite Kęstučiui Civinskui, tel. 216 / 838-0652.

• **INGRIDA BUBLIENĖ** IB Communications firmos prezidentė, išskrido į Vilnių dalyvauti pirmajame Verslininkų Suvažiavime Lietuvoje. Suvažiavimą rengia Vilniaus Universitetas.

Verslininkai buvo pakviesti iš įvairių šalių. Ingrida Bublienė suvažiavime atstovaus keletą Amerikos firmų. Į suvažiavimą ji veža taip pat ir Clevelando miesto mero Michael White sveikinimus ir simbolines dovanėles rengėjams.

KVIEČIAME Į HOLDEN ARBORETUM

Clevelando Lietuvių Kultūrinio Darželių valdyba kviečia visus Clevelando ir apylinkių lietuvius praleisti rugsėjo 22 d. – šeštadienio popietę puikioje Holden Arboretum sodyboje, 9500 Sperry Road, Mentor, Ohio. Įėjimas 3.00 dol., užkandžiai (Chicken Box dinner) 6.25 dol.. Apie dalyvavimą prašau pranešti iki rugsėjo 15 d. Vincui Apaniui tel. 729-0843 arba Vytautui Staškui tel. 486-2475.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ



KVIETIMAS

MALONIAI KVIEČIAME VISUS Į DIRVOS 75 METŲ SUKAKTIES ŠVENTĘ SEKMADIENĮ, SPALIO 7

10 val. pamaldos Dievo Motinos šventovėje.

Gieda *Aldona Stempužienė* ir

Dievo Motinos Parapijos Choras.

Dirigentė ir vargonais groja *Rita Kliorienė*.

12 val. Dirvos sukakties akademija

Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

Mero proklamacija.

Pagrindinė kalba – *Jaunutis P. Nasvytis*.

Redaktorių *Balio Gaidžiūno, Jono Čiuberkio* ir

Vytauto Gedgaudo pagerbimas.

6 val. vakare DIRVOS jubiliejinis banketas

Lietuvių Namų salėje.

Iškilminga Vakarienė.

Los Angeles Vyrų Kvarteto koncertas.

Sustiprinkime DIRVĄ deimantine bičiulyste, dalyvaudami jos 75 metų sukakties įvykiuose.

**DIRVOS 75 METŲ
SUKAKTIES KOMITETAS**



DIRVOS

Sukaktuvinis Vajus

Clevelande ir Ohio valstijoje

Apolonija Šenbergienė	25
Amanda ir Algis Mulioliai	25
Ona Čiuprinskienė	25
Dr. Dainius ir	
dr. Roma Degėšiai	25
Vytautas Balas	15
Leonas Keženius	10
Ona Rušėnienė (Chicago)	100
Zenonas ir Stasė Obeleniai ..	50
Aldona Stempužienė	20
Kazys Narbutaitis	10
Vladislava Maciejauskienė ..	10
Antanas Kavaliūnas	10
Izabelė Jonaitienė	50
Stasys ir Jadvyga	
Ignatavičiai	25
Dr. Jonas ir Izabelė	
Stankaičiai	25
Birutė Gedvilienė	10
Albina ir Vladas Petukauskai	25
Aušra Babickienė	20
Dr. Antanas Butkus	100
Petras ir Jadvyga Kloriai	20
A. Varnelis	40
S. Juodvalkis	5
Kazė Vaičiūnienė	10
LKVS Ramovė Clev. sk.	25
Juozas Stempužis	100
The Jakubs & Sons	100
Jonas Skavičius	20
Liucija Montville-Tabbert	25
Joana Račylėnė	25
Aleksas ir Valerija	
Spirikačiai	50
Danutė Mikoliūnienė	35
Aldona Ambrazienė	75
Dr. Henrikas ir Tamara	
Brazaičiai	75
Aldona Bartuška	20
Milda Duleba ...	20
Natalia K. Chernetzky	25
Malvina ir Jonas Švarcai	50
LB Clevelando apylinkės	
valdyba	150
Dr. Vitoldas ir Vanda	
Gruzdžiai	75
Pranas ir Aleksandra	
Razgačiai	25
Irena ir Česlovas Satkai	750
Vladas Šniolis	50

Nuoširdžiai dėkojame už sukaktuvines aukas.

Vajaus komitetas maloniai prašo aukas siųsti šiuo adresu: **DIRVA - 75, P.O. Box 603206, 6116 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103**

DIRVOS deimantinio jubiliejaus BANKETAS

įvyksta sekmadienį, spalio 7, 6 val. vak.
Lietuvių namų salėje, 877 E. 185 St. Cleveland, OH 44119

dalyvaujant garsiajam
LOS ANGELES VYRŲ KVARTETUI
ir
Pianistei RAIMONDAI APEIKYTEI.

Skambios, trankios ir lyriškos dainos. Įdomūs ir juokingi pasakojimai iš kelionės po Lietuvą.

IŠKILMINGA VAKARIENĖ SU VYNU,
kokteiliai ir užkandėliai.
Vakarienės metu instrumentinis trio gros lengvą muziką.

Gražiausia proga pabendrauti
su svečiais iš kitų miestų.

BILIETAI – \$25 ASMENIUI.

Prašom rezervuoti vietas pas
Jadvygą Budrienę tel. 216 / 486-3912, ar
Anastaziją Mackuvienę tel. 216 / 692-2031.

VISI LABAI NUOŠIRDŽIAI KVIEČIAM!

*Dirvos 75 Metų
Sukakties Komitetas*

A. A.

PETRUI KAUNUI

mirus, sūnus SAULIŲ ir MARIŲ, brolius
VLADĄ ir JUOZĄ, ir kitus gimines skausmo valandoje giliai užjaučia ir kartu liūdi

Clevelando Lietuvių
Kultūrinio Darželių Valdyba

Mielam broliui

PETRUI KLIMUI

mirus, reiškiamo užuojautą broliams
JONUI ir JUOZUI bei jų šeimoms.

Jonas ir Stasė
Kazlauskai

DIRVA



BRONIUS KVIKLYS, Akademinio Skautų Sąjūdžio garbės narys, visuomenininkas, rašytojas, ilgus metus buvęs Draugo redaktorium, daugelio knygų, įskaitant Mūsų Lietuvą ir Lietuvos Bažnyčios, autorius, staug mirė š.m. rugpiūčio 28 Chicagoje, sulaukęs 77 metų amžiaus.

Plačiau apie Velionį bus kitame Dirvos numeryje.

TORONTO

“DIRVOS” JUBILIEJAUS MINĖJIMAS TORONTE

“Dirvos” rėmėjų Toronte sudarytas Jubiliejinis Komitetas intensyviai ruošiasi paminėti “Dirvos” deimantinį jubiliejų š.m. spalio 14 d. Lietuvių Namuose, Kar. Mindaugo menėje.

Pirmoje programos dalyje žodį tars Vyriausio jubiliejinio komiteto pirmininkė Irena Kriaučeliūnienė, kuri pristatys ir pagrindinį prelegentą Stasį Lozoraitį, Lietuvos Atstovą Washingtone ir

prie Švento Sosto.

Meninėje dalyje programą atliks solistė Regina Žymantaitė-Peters ir tenoras Eugenijus Fernandi. Jiems akompanuos William Vendice.

CHICAGO

DIRVOS deimantinio jubiliejaus paminėjimo pokylis rengiamas spalio 21 d. Martiniقه restorane, Chicagoje. Visuomenė nuoširdžiai kviečiama dalyvauti.

Rezervacijoms prašome skambinti Irenai Kriaučeliūnienei tel. 708 / 301-8183 arba vakarais Vidai Jonušienei 708 / 448-4520.

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

ALT S-gos Chicagos skyrius š.m. rugsėjo 16 d. ruošia Tautos Šventės minėjimą Jaunimo Centre.

11 val. šv. Mišios Tėvų Jėzuitų koplyčioje. Po jų žuvusiųjų už Lietuvos laisvę pagerbimas ir vėliavų pakėlimas prie Nepriklausomybės kovų paminklo. Toliau seks akademija Jaunimo Centro didžiojoje salėje – prelegentas yra Kazimieras Motieka, Lietuvos AT vicepirmininkas. Meninė dalis ir pietūs bus JS kavinėje.

Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti. Organizacijos prašomos dalyvauti su vėliavomis.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

1990 metų spalio šeštą dieną, septintą val. vakare, LIETUVIŲ TAUTINIŲ NAMŲ salėje, 3356 Glendale Blvd., Los Angeles, rengiamas



DIRVOS septyniasdešimt penkių metų DEIMANTINIO JUBILIEJAUS IŠILMINGAS POKYLIS

Žodį tars garbės viešnia iš Chicagos, Dirvos vėjaus komiteto pirmininkė p. IRENA KRIAUČELIŪNIENĖ

Meninę dalį atliks solistai
JANINA ČEKANAUSKIENĖ
ir
ANTANAS PAVASARIS.

Šokiams gros melodingas orkestras.
Iškilmingi pietūs,
šampanas, vynas ir kiti kilnūs gėrimai.
Auka tik \$75 porai.

Pelnas skiriamas Dirvai paremti.

Stalus užsisakyti pas Joną Petronį (213) 664 - 0791 iki spalio 1-os dienos. Bilietai prie durų nebus parduodami. Čekių rašyti “DIRVA 75” ir siųsti šiuo adresu: J. Petronis, 2511 Micheltorena St., Los Angeles, CA 90039

DIRVOS 75 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS IR KONCERTAS NEW YORKE

1990 rugsėjo 23 d., sekmadienį, 4 val. popiet,
Kultūros Židinyje, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY



AKADEMINĖ DALIS:

paskaita: – inž. Jaunutis P. Nasvytis

KONCERTINĖ DALIS:

solistė – Regina Žymantaitė-Peters

pianistas – Povilas Stravinskas

Po programos – vaišės ir atgaiva, laimėjimų
traukimas. Įeinant aukojama 10 dol.

Stalus 8 asmenims galima užsisakyti pas
Ireną Vakseliene tel. (718) 846-3246
Aldoną Pintsch – (201) 838-1950

Bilietai gaunami

pas rengimo komiteto narius ir prie įėjimo.

VISI MALONIAI KVIĘČIAM

SPECIALUS
RENGINIO KOMITETAS



Regina ŽYMANTAITE - Peters, sopranas, koncertavo lietuviams Chicagoje, Clevelande, New Yorke, Toronte ir kitur. Taip pat turėjusi operinius koncertus Amerikoje ir Italijoje. Ji neseniai grįžo iš labai pasisekusios koncertų kelionės Venecijoje. Sekančiam sezonui (1991 m.) yra užangažuota 5 koncertams su pasaulinio masto tenoru Eugenio Fernandi.

Regina Žymantaitė-Peters dainuos Dirvos deimantinio jubiliejaus koncerte New Yorke, Lietuvių Kultūros Židinyje, 1990 m. rugsėjo 23 d. 4 val. p.p.

• ŠALFASS-gos SUVAŽIAVIMAS įvyks 1990 m. lapkričio 17 d., šeštadienį, Clevelande, Lietuvių Namuose, 877 E. 185 St., Cleveland, Ohio 44119. Tel. 216 / 531-2131. Suvažiavimo pradžia 11:00 val. ryto.

Pilnos informacijos pranešamos sporto klubams ir ŠALFASS-gos pareigūnams Organizacijos ar asmenys norį gauti smulkesnių informacijų ar duoti pasiūlymų, prašomi kreiptis į ŠALFASS-gos Centro Valdybos sekretorių Algimantą Tamošiūną, 317 So. Catherine Ave., La Grange, IL 60525. Tel. 708 / 354-2516.

Šiame suvažiavime bus renkama nauja ŠALFASS-gos Centro Valdyba, Revizijos Komisija ir Garbės Teismas. Ypatingai svarbus punktas bus IV-sios Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynės 1991 m. Lietuvoje ir su jomis surišta Š. Amerikos lietuvių sportininkų išvyka.

Į suvažiavimą, šalia rinktųjų atstovų, svečių teisėmis yra kviečiami visi, besidomį lietuvių sportiniu judėjimu. Suvažiavimą globoja Vid. Vakarų sporto apygarda ir Clevelando LSK Žaibas.

• VYTAUTAS VAIČEKAUSKAS, Los Angeles, Ca., užsiprenumeravo Dirvą. Sveikiname.

• DIRVOS vėjaus sąrašė, rugpiūčio 16 d. atspausdinta aukotojo pavardė “O.K. Skirmantas, Glendale, 100 dol.” Turėjo būti: “P.K. Skirmantas ...”

Atsiprašome dėl klaidos.

• JADVYGA MATIUKIENĖ užprenumeravo Dirvą Vytautui Valiui, Detroit, Mich. ir pridėjo auką. Dėkojame už paramą ir sveikiname naują skaitytoją.

• DR. BENEDIKTAS IR GABRIELĖ ROCKAI, Oak Park, Ill., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 50 dol. Ačiū.

• STASYS VITKAUSKAS, College Park, Md., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• STASYS VAIČIUS, Chicagoje, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• BRONĖ SKARDIENĖ, Washington, DC., Dirvai paremti atsiuntė auką 25 dol. Ačiū.

• ALEKSAS IR LILY KAZIAI, Hot Springs, Ark., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

BOSTON

PRADĖJO DARBĄ

Bostono aukštesnioji li-tuanistinė mokykla pradėjo darbą rugsėjo 8 d. St. Mary's of the Nills pradinės mokyklos patalpose. Atlikus registraciją, atnašautos šv. Mišios, po kurių vyko pamokos.

Naujose patalpose bus nauja tvarka. Jose šeštadieniais nebus sargo-valytojo. Mokyklos vadovybė gaus raktą ir turės pasirūpinti tvarkos bei švaros palaikymu.

PAKVIESTAS STASYS LOZORAITIS

LB Bostono apylinkės rengiamame Tautos šventės minėjime pagrindiniu kalbėtoju pakviestas Stasys Lozoraitis, Lietuvos atstovas Washingtone ir Vatikane. Minėjimas vyks rugsėjo 16 d. 1 val. p.p. So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos salėje. Meninę programą minėjime atliks etnografinis ansamblis “Sodauto”, vedamas Zitos Kupčinskienės.

APYGARDOS SUVAŽIAVIMAS

Rugsėjo 23 d. 10 val. ryto Cape Code, Taro viešbutyje Hyannis mieste, šaukiamas LB-nės Bostono apygardos suvažiavimas, kuriame bus peržvelgta apygardos ir jai priklausančių apylinkių veikla bei aptarti nauji užmojai. Šalia apygardos valdybos narių ir apylinkių atstovų, į suvažiavimą kviečiama ir visuomenė. Visais suvažiavimo reikalais kreiptis į apygardos pirmininką Česlovą Mickūną tel. (508) 771-8594.